مولانا نجم الدین آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

د « النجم » مؤسس دکتور سعید افغانی

دیزاین: الحاج سید سلیم عابد پیمان سویډن

لیکنه اوټولوونه

امین الدین « سعیدی – سعید افغانی »

۱۳۹۶

Ketabton.com

www.masjed.se

(c) ketabton.com: The Digital Library

مولانا نجم الدين آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوټولونه:

امين الدين « سعيدي - سعيد افغاني »

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځانګړتیاوې:

مولانا نجم الدین آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوټولونه : **امین الدین « سعیدي – سعید افغاني »**

تایپ او دیزاین: عزیز« سعیدی»

لومړی چاپ: ۱۳۸۷ هـ . ش (آلمان)
دافغان استراتیژیکو څیړنو مرکز او دحق دلارې کلتوري ټولنې له خوا

دوهم چاپ: قاهره

خپرونکی: د مصر په عربي جمهوریت کې
د افغانستان د اسلامي جمهوریت سفارت، فرهنګي څانګه

نیټه: (د وږي ۳۰) د 1396 لېږدیز لمریز کال
د 1438 ق د ذوالحجة30 د (2017 د سپتمبر21)

نشراتي لړی: یو سل او دیارلسم (113) کتاب

amb.afghanistan@yahoo.com
saidafghani@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیشگفتار

رساله‌ء *« مولانا نجم الدین آخند زاده د "النجم" په هنداره کښې »*، ده سال قبل توسط برادر گرامی الحاج دکتور امین الدین سعیدی فرزند رشید مؤسس و بنیانگذار هفته نامه‌ء «النجم » به مناسبت پنجاهمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه، در یک فضای دور از میهن یعنی در جمهوری فدرال آلمان، از طرف "د افغان اســتراتیژیکو څېړنیز مرکز او دحق دلارې دکلتوري ټولنې" اقبال چاپ یافت و مورد استقبال گرم خوانندگانی که به مسایل فکری، ادبی وروزنامه‌نگاری علاقه دارند، قرار گرفت و دانشمندانی نظیر پروفیسور عبد الله بختانی خدمتگار و استاد حبیب الله رفیع نیز بر آن مقدمه نگاشتند.

اینک شصتمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه فرا می‌رسد و آقای امین الدین سعیدي فرزند رشید مولانا دکتور سعید افغانی مناسب انگاشتند تا این رساله بار دیگر؛ اما در قاهره یا سرزمینی نشر شود که پدر دانشمندش نیم قرن قبل از همان " نجم المدارس" به قاهره آمد و سرانجام به مثابه‌ء نخستین افغان، حایز به اخذ درجه‌ء داکتری در فلسفه‌ء اسلامی، از دانشگاه مشهور جهان اسلام یعنی "ازهر شریف" گردید.

بخش فرهنگی سفارت افغانستان در قاهره افتخار دارد این رساله را که با نام یکتن از پیشگامان جهاد، مبارزه، دانش و عرفان سرزمین سرمدی ما افغانستان؛ یعنی مولانا نجم الدین آخند زاده پیوند دارد و همچنان یاد یکی از دانشمندان مشهور افغانستان دکتور سعید افغانی را نیز زنده می‌کند، به خوانندگان عزیز پیشکش می‌نماید، آرزومند است این رساله، مورد استفاده و استفاضه خوانندگان ارجمند قرار گیرد.

ومن الله التوفیق
فضل الرحمن فاضل
سفیر افغانستان در کشور عربی مصر - قاهره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

مصلح او مجاهد ملا نجم الدين اخند زاده

لـيکـنـه او ټـولـونـه:
امـيـن الـديـن « سـعـيـدي- سعيدافغاني »
دافغان اســتراتيژيکو څيړنو مرکز
اودحق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدير– جرمني

ســريــزه

د حق دلارې کلتوري ټولنه اود افغانستان استراتيژيکو څيړنو مرکز، در فرهنګي هلو ځلو په لړ کې يو هم د هېوادمذهبي، تصوفي او ستر مجاهد شيخ ملا نجم الدين «آخند زاده صاحب» لنډ ژوند ليک دې چې د « مصلح او مجاهد ملانجم الدين اخند زاده » ترعنوان لاندې ګرانو ، درنو وطنوالو او د « هډې صاحب » مينه والو ته يې وړاندې کوم .

د النجم جريده، هغه قلمي جريده ده چې پنځوس کاله (نيمه پيړۍ) مخکې زما د مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعيد « سعيد افغاني » له خوا چې د « نجم المدارس » مدرس او بيا مدير وه ، تأسيس او خپره شوه او په دريمه ګڼه کې داسې وليکل:
« مونږ غواړو چه د نجم الدين آخندزاده صاحب په حقله څه وليکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هيله کوو چه په دغه ليار کښې مونږ سره معاونت وکړي .» او روسته بيا د آخندزاده صاحب په هکله مفصل معلومات خپاره شول.
دا جريدې چې يواځنې اصل يې زمونږ په اختيار کې دی، او د را ټولولو، تهيه ، ترتيب او نشر کارونه يې زما په غاړه اچول شوي وه. ما په پوره دقت او امانت داری دادی دا دنده بشپړه او تکميله کړه، او په ډېرې مينې يې ستاسو مبارک حضور ته ډالۍ کوم.
د يادونې وړ ده چې په دې برخه کې؛ د وطن نامتو ليکوال او ملي شخصيت محترم پروفيسور عبد الله بختاني خدمتګار او همداسې د محترم استاد څيړندوی حبيب الله «رفيع » او محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » د عالمانه لارښونو نه د زړه له کومې مننه کوم، او الله تعالی دې په خپل فضل او مرحمت؛ هغو ته اجر ورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسې د یادونې وړګنم چې زه دا مجموعه د خپل مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعید « سعید افغاني » چې د اسلام مبارک دین او د سولې، ښه تفاهم او دخیر او سلم لپاره یې تر آخرنۍ سلګۍ پورې مجاهدت وکړ ، اهداء کوم او د حق تعالی نه ورته د دایمي سعادت هیله کوم.

امین یا رب العالمین

امین الدین « سعیدي ـ سعید افغاني »

د حق دلارې د کلتوري مرکز ښخه

د دسمبر میاشت، د ۲۰۰۹ م – کال، جرمني – برول

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپروفیسور عبد الله بختاني خدمتگار سریزه

گران وراره ښاغلي امین الدین « سعیدي »

د حق د لارې امین او په دنیا او آخرت کښې سعید و اوسې.

ډېر خوشحاله یم چه خپل فکر په کار آچوې، قلم چلوې، وخت په وخت خپرونې کوې، له وخت نه ګټه اوچتوې او فعال یې.

ستا زیاترې خپرونې لنډې ګنډې دي. حجم یې ورکوټی او معنا یې لویه وي. او خیرُالکلامِ ما قَل و دَلّ .

ستا د دغه ډول کارونو، درې سوغاتونه راورسېدل، په مینه مننه!

د « النجم جریده » په دې کښې ډېر اهمیت لري، چه یو تاریخي فرهنګي خطي سند دې د چاپ له لیارې تاریخ ته سپارلی دی.

د مدرسې د خطي جریدې د اوو ګڼو محتویات دې هم عیناً او هم په ټایپي توګه چاپ کړي دي . لوی کار دی او ډېر ارزښت لري.

ماچه وکتل، پنځوس کاله (نیمه پیړۍ) د مخه زمانه راته داعي شوه. ستا د ارواښاد پلار مولوي محمد سعید « سعید افغاني » نوراني څیره مې مخې ته و دربېدله . هغه د نجم المدارس مُدّرِس او سر مدرس وو. زه د « ننګرهار » د ادبي، ثقافتي میاشتنۍ مجلې مسؤول مدیر وم.

کله به مو په هډه او کله به مو په جلال آباد کښې ناسته پاسته وه. د مدرسې او مطبوعاتو تر مېنځ مو روابط ټینګ کړي وو. متقابله همکاري، راشه درشه ، مشورې او مشاورې وې.

د « النجم » د جریدې تأسیس د همدې همفکریو یوه نتیجه وه، هغه خبرې را په زړه شوې چه ما ستا مرحوم پلار مولوي صاحب ته وویل: د جریدې لپاره « النجم » مناسب نوم دی. دا به بیشکه د مدرسې د شاګردانو لپاره تربیتي او تشویقي پانه وي.

خو دې سره له تا څخه دا توقع هم په ځای ده چه (د دین ستوری) مولانا نجم الدین پکښې ښه وځلوې او دې کار ته د مدرسې استادان او شاګردان وهڅوې . همداسې وشوو.

د جریدې دلومړۍ ګڼې په سر مقاله کښې لولو : « . . . د ننګرهارپه ورځپاڼه کښې د مدرسې د منسوبینو تبلیغي خدمت هغه دی چه لیدل کیږي . . . اوس د النجم اخبار، سره د ټولو مشکلاتو ، مېنځ ته راغله . . . »

په دریمه ګڼه کښې بیا ((هیله)) څرګنده شوې ده: ((مونږ غواړو چه د نجم الدین آخندزاده صاحب په حقله څه ولیکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هیله کوو چه په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي .))

د څلورمې ګڼې سر مقاله، بیا د نجم المدارس او النجم د مدیر په قلم د ((مصلح او مجاهد)) تر عنوان لاندی داسې پیلیږي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

((دغه عنوان لاندې غواړم چه د ملا نجم الدين آخند زاده صاحب سوانح ، چه په خپل وخت کښې زيات مصلح او د انگليسانو د استعمار په مقابل کې جنگيدلی دی، بيان کړم.))

دغسې بيا د النجم په نورو گڼو کښې، د مدرسې د استاذانو او شاگردانو په قلم ، د آخونزاده صاحب د ژوندانه په ځانله ځانله اړخونو رڼا اچول شوې ده. يعنی د څيړنې کار د هغې پر ليکوالو ويشل شوی دی. چه د تکرار مخنيوی وشي او ضروري ټکي پاته نه شي . د کار دا ويش او ميتود زما او د مولوي صاحب په مشاوره شوی دی.

هغه ورځ هم را ياده شوه چه په ۱۳۳۹ هـ ش کال مولوي احمد گل صاحب د مدرسې مشروو. د ذکر شوې لړی مضامين او د ننگرهار د يو شمير نورو پوهانو ليکوالو مقالې. په نوموړي مدرسه کښې د يو څيړنيز کنفرانس په ترڅ کښې واورول شوې او يوه خوندوره مشاعره هم وشوه.

په دغه مهال زه د ننگرهار د ورځپاڼې مسئول مدير وم. د کنفرانس د جوړېدو ، چلېدو، کاميابيدو، تنظيم او د مضامينو او اشعارو په ايډيټ او تنقيح کښې ، د مدرسې د اداري ملگری او مرستندوی وم. هغه ټول مطالب مې د ورځپاڼې له لياري ، په دې هيله د تاريخ حافظې ته وسپارلې چه گوندې چې د کتاب په بڼه چاپ شي.

ډېر ښه وشو چه په جرمني کښې دافغانستان د کولتوري ودې ټولنې ، پروسږ کال زمونږ دا هيله تر سره کړه. او ډېر خوشحاله يم چه کتاب د لوستونکو ځانگړې توجه ځانته اړولې ده.

مثلاً :

ښاغلي فضل الرحمان فاضل هغه په دري ژبه ترجمه کړې او چاپ لاندې دی. کيدای شي چه په ځينو نورو ژبو هم ترجمه شي.

او داده اوس تا د (حضرت نجم الدين آخونزاده مولوي ډاکټر سعيد افغاني د النجم په جريده کښې) رساله ليکلې او ترتيب کړې او تقريباً د هغه کتاب خلاصة الخلاصه دې چاپ کړې ده.

گرانه سعيدی!

ماته ستا درېيم ارزښتمن سوغات د (زن و نبوت) رساله ده. واقعاً علمي او ابتکاري څيړنه ده. هغې سره زما نظريه هم چاپ شوې ده. تاته د هغې رسالې د ليکلو او چاپولو مبارکي هم وايم.

د الله پاک له درباره درته د نورو زياتو علمي څېړنو او خپرونو برياليتوب غواړم. والسلام.

ستاسو خدمتگار

کابل _ خير خانه مېنه _ درېيمه برخه

د ۱۳۸۷ د زمري اوله د ۲۰۰۸ د اگست ۱۲ مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » سریزه :

« النجم » ستاره ای در آسمان مطبوعات کشور

«**النجم** » هفته نامه دیواری ای بود که نیم قرن قبل به یمن همت یکتن از دانشمندان کشور تأسیس گردید ونخستین شمارهء آن در برج میزان سال 1337 خورشیدی ، دیوار های مدرسهء نجم المدارس را در شرق کشور، آذین بَست.

مؤسس وسردبیر این هفته نامه دکتور محمد سعید « سعید افغانی» بود که در آن زمان، مدرسهء نجم المدارس را رهبری می کرد وآقای حضرت خان شاگرد صنف دوازداهم آن مدرسه، معاونیت هفته نام «النجم » را بر عهده داشت.

عنوان هفته نامه به خاطر یاد آوری از مجاهدات و مبارزات غازی نامدار ومجاهد پرهیزگار مولا نا نجم الدین آخندزاده صاحب و فعالیت های منسوبان مدرسه نجم المدارس اخذ شده است.

دوست عزیز من آقای امین الدین « سعیدی » فرزند رشید دکتور محمد سعید سعید افغانی که از سه دهه بدینسو ، فعالیت فر هنگی دارد ، به همت او هشت شماره این هفته نامه مجدداً به زیور طبع آراسته می‌گردد.

« النجم » شاید با درنظرداشت تاریخ نیم قرن قبل، در مقایسه با مطبوعات امروزی، دارای کاستی‌هایی باشد، مثلا شاید صفحه آرایی مناسبی نداشته باشد، اما با یقین کامل در آن دوران، گام استواری بوده است که باید بر داشته می شد، واین گام مهم را شادروان دکتور محمد سعید سعید افغانی بر داشته است.

« النجم » در نخستین شماره اش هدف نشراتی خود را ، بیان گزارشهای اجتماعی ، دینی و تر بیتی خوانده است و زمانی که با ژرف نگری صفحات آن ورق زده شود ، خواننده در می‌یابد که سر دبیر دانشمند آن شادروان دکتور سعید افغانی، بر نامه های سودمندی برای آینده داشته وحتی می خواسته است با دریافت امکانات بیشتر «النجم » را به صورت معیاری وچاپی در خدمت عامه مردم قرار دهد.

یکی از اهداف غیر مکتوب سر د بیر « النجم » پرورش نسل جدید در میان دانش آموزان مدرسه نجم المدارس است، تا ایشان را با جهان قلم و مطبوعات بیشتر آشنا سازد.

مضامینی که در آن دوران به قلم شاگردان صنوف هشتم، نهم، دهم، یازدهم، ودوازدهم نگارش یافته است، خواننده را به آینده امیدوار می‌سازد و نیم قرن بعد وقتی از کار نامه های بعدی شاگردان آن دوران اطلاع حاصل می‌کنیم، موثریت و نقش « النجم » را در آگاهی بخشی بهتر درک می نمائیم.

مثلاً صمیم کاکړ شاگرد صنف نهم در سال 1337 خورشیدی بعد ها به حیث یکتن از پیشگامان مبارزه اسلامی می در خشد و در راه دفاع از ارزش

(c) ketabton.com: The Digital Library

های ملی ودینی جام شهادت می نوشد. یا مولوی سلطان عزیز شاگرد صنف هشتم آن دوران که مضامینی به قلم او در «النجم » به چاپ رسیده است، بعدها خدمات فراموش نا شدنی در عرصه تعلیم و تربیه به و یژه در میان مهاجران در پشاور انجام می دهد کـــه بلا ریب هسته این فعالیت ها در روش آموزش و پرورش آن سال ها در دل او نقش بسته است.

در « النجم» اعلاناتی هم به چشم می خورد که به سهم خود برای آگاهی بخشی دیگران نهایت ارزنده است. به گونه مثال در النجم آمده است که :

النجم به پرسشهای شرعی پاسخ می گوید :

ویا اینکه :

مضامین ارسالی کوتاه، مفید ومتین باشد.

یکی از پرسشهای طرح شده در هفته نامه « النجم » این سؤال نهات سودمند است که : « مدرسه چگونه پیشرفت کند؟ »

در هر شمارهء «النجم» ، چند پاسخ به پرسش بالا درج شده است که در آن دوران برای خوانند گان رهگشا بوده است.

یکی از اعلانات مهم در هفته نامه « النجم » تقاضا از خوانندگان است تا معلوماتی که راجع به جنبه های گونان گون زنده گی ومبارزات مجاهد سُترگ، ملا نجم الدین آخند زاده دارند، جهت نشر به اداره «النجم » بفرستند.

اینجانب که حالا این سطور را می نوشتم به یاد جریدهء دیواری می افتم که ما متعلمان صنف هشتم مدرسهء امام ابو حنیفه (رح) در کابل، در سال 1352 هجری خورشیدی به نام « لغة القرآن » اولین و آخرین شماره آن را به دیوار آویختم که مضامین آن توسط چند تن از شاگردان صنف هشتم تهیه می‌گردید و به خامهء زیبای امین الرحمن خلیل همصنف دیگر ما خطاطی می شد، و استاد زبان عربی ما استاد ابراهیم الشدی تبعه عربستان سعودی، از نگاه ادبی، مضامین آن را اصلاح می کرد . شاید آن جریده که بدون مشوره آمر مدرسه بر دیوار آویخته شده بود، باعث شد بعد از شماره اول دیگر به چا پ نرسد.

به هر ترتیب با این مقدمه میان خوانند گان و متن کامل هفته نامه « النجم » بیشتر حایل نمی‌گردم و با قدر دانی از زحمات برادر گرامی ام آقای امین الدین « سعیدی » وطلب مغفرت وآمرزش برای دکتور سعید افغانی، مؤسس و سر دبیر « النجم » موفقیت های بیشتری را برای برادر گرامی آقای امین الدین « سعیدی » آرزومندم.

فضل الرحمن « فاضل »

12 اسد 1387 خورشیدی – کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد حبیب الله « رفیع » سریزه
د « النجم » دورکې جریدې څوګنې

«خپرونې » درڼا په لور ګامونه دي، دروڼتیا په لور ګامونه دي او د پرمختیا په لور ګامونه دي چې دچاپ اختراع دا رڼا د نړۍ ګوټ ګوټ ته ورسوله.

افغانستان ته هم چاپ او مطبعه او ورسره خپرونې او مطبوعات څه کم یوه نیمه پیړۍ وړاندې را غلل او د (شمس النهار) لمر دهیواد دخپرونو په تیاره اسمان کې ځیره و وهله او همدا لمر به کله ولوید او لکه به بیرته راوخوت.

په ۱۳۹۸ لمریز کال (۱۹۱۹ ع) په هیواد کې دخپلواکۍ دلمر له راختلو سره د افغانستان دخپرونو اسمان تر پخوا ډیر رنګین او د راز، راز خپرونو په رڼاؤ زرین شو .

ښوونځي او مدرسې په خپله د رڼا مر کزونه دي، په دې وخت کې له دې مرکزونو سره دخپرونو رڼا هم ملګرې شوه او دا لړۍ نور علی نور شوه او د هیواد له لومړنۍ مدرسې حبیبې څخه د «معرف معارف » میاشتنۍ جیبي مجله را ووته چې دلیسې مدیر محمد حسین دلېسې دزده کوونکو په وسیله چلوله او دحبیبیې د زده کوونکو مقالې په پکې خپریدې، دمستوراتو ښوونځي هم چې په هیواد کې دنجونو لمړنی ښوونځی ؤ د « ارشاد النسوان » په نامه جریده را وایسته او بیا د آئینهء عرفان مجله خپره شوه او د اماني دروې له پای سره د « مکتب جریده » نشر شوه.

تر اغتشاش وروسته دا کار غړند شو او تر ډیره وخته معارف ډیرې لږ خپرونې درلودې او تر « آئینه عرفان » او « عــرفــان »پرته پوهنې نورې خپرونې نه درلــودې ، د اروانښاد شهید محمد داوؤد خان د صدارت او د اروانښاد علي محمد پوپل دپو هنې دوزارت په وخت کې دپو هنې دخپرونو یوه نوې او ګټوره لړۍ را پیل شوه ، په دې لړۍ کې د « اخبار عرفانی » جریده، د « آزادۍ » کالنۍ خپرونه د « ادب » څیړنیزه مجله ، « افغان طبي مجله » ، د « اقتصادي څیړنې » مجله ، د « بخوان وبدان » مجله ، د « بدني روزنه » مجله، د « پالندوی » مجله ، د «پولتخنیک » مجله، «پو هنه » مجله، د « جریده تعلیم وتربیه »، د« تعلیم او تربیې » مجله ، د« څاروندی» مجله، « دحقوق » مجله، د «خدمت» مجله، « جریده دارالمعلمین»، د « ښوونکې » مجله ، د«علم او فن » مجله، د « کابل پوهنتون خبرونه » خپرونه، د « نجونو روزل » مجله، « ورمه » مجله اونورې خپرې شوې .

همدا راز داوخت ځینې ښوونځیو هم چاپي او قلمي خپرونې پیل کړې چې شمیره یې لسهاؤ ته رسیده ، دنجات ښوونځي د « نجات » جریده خپره کړه او نورنوښولو لېسود یوالي جریدې درلودې او دپو هنې وزارت کتابتون دکوچینانو ږغ مجله خپره کړه.

همداوخت چې دپوهنې وزارت په مرکز او مربوطاتو او ښوونځیو او پو هنځیو کې مجلې او خپرونی راوتلې، له کابل نه ډیر لرې د ننګرهار نجم المدارس په دیني مدرسه کې ددې مدرسې منور او پوه مدیر اروانښاد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » په نامه د جریدې یو روڼ ستوری چی هره چارشنبه به یې له دي مدرسې نه سترګک واهه د ۱۳۳۷ لیږدیز کال دتلې په ۳۰ نیټه خپلې خپرونی پیل کړې او پکې ویې لیکل:

(دا اخبار دمدرسې جریانات ښیي او اجتماعي، دیني ، تربیوي خپرونې کوي.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له همدې هدف سره سم یې په ساده روانه پښتو ټولنیز، فلسفي ، ادبي او علمي مسایل او مطالب څېړول او ددې مدرسې د زده کوونکو د ذهني تنویر او د سیاسي او اجتماعي شعور د ویښولو له پاره ئې کار کاوه .

بل مهم ټکی دادی چې موږ هغه وخت ډیرې نورې دیني مدرسې هم درلودې لکه په کابل کې عربي دارالعلوم، تخارستان ، فخر المدارس، نور المدارس، خو هغه مدرسې تر ډیره حده وچې دیني مدرسې وې او دنورو علومو تدریس ته لږ بر خه پکې ورکول کیدله، خو د ارواښاد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » محتویات ښیې چې ده نجم المدارس ته یو ذهني او فکري وسعت ورکړ اوددیني علومو تر څنګ یې ، فلسفې ، حکمت او نورو عقلي او نقلي علومو دزده کړې په لاره کې هم پراخ نظر درلود او دالنجم جریده یې پر راز راز موضوعاتو او مضامینو سپوللی وه .

ښاغلي امین الدین «سعیدی » (د ډاکتر «سعید افغانی » خلف الصدق) لوی کار کړی چې ددې قلمي جریدې اته ګڼې یې موندلې او اوس یې تا سو ته د النجم دتاریخي کلکیسون په توګه وړاندې کوي ، دوی وایي چې د دې جریدې نورې ګڼې هم لیکل شوې او په قلم تکثیر شوې دي. کاشکي هغه وموندلې شي او که ونه موندلې شي هم لوی کار دا شوی چي دوی ددی ورکي قلمي او علمي جریدې څو ګڼې او نمونې بیا موندې او دافغاني څېړونو ډګر ته یې رابر سیره کړې، زه مبارکي ورکوم او د ژوند په ټولو ډګرونو کې ئې بریا غواړم !

په درنښت
حبیب الله «رفیع »
دافغانستان دعلومو اکاډمۍ مشاور
۵/ ۵/ ۱۳۸۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح او مجاهد
ملانجم الدين آخند زاده

مولوي داکتر محمد سعید « سعید افغاني » چه دهیواد دینی او ملی شخصیتونو له ژوندانه سره مینه او خاصه علاقه لرله ، دنجم الدین آخوندزاده صاحب دځیړنو تاداو په کال (۱۳۳۷ لیږدیز) دنجم المدارس په مدرسه کښی کیښود:

کله چې مولوي سعید افغاني په کال (۱۳۳۷ لېږدیز) دهغه مدرسې مدیر او سر مدرس و نو هلته ئې دمدرسې دشاګردانو ددیني ، اجتماعي تربیتي د لوړ تیا لپاره اوه نیزه قلمي جریده په دوو مخونو کښې دلمړي ځل لپاره په نشراتو پیل وکړ.

ددې جریدې لومړی ګڼه د ۱۳۳۷ هجري شمسي کال دمیزان په ۳۰ مه نیټه (د النجم) په نامه خپره شوه چې د آخوندزاده صاحب له نامه سره ارتباط لری.

مولوي داکتر سعید افغاني د النجم په څلورمه ګڼه کښې چې په کال (۱۳۳۷ هجري شمسي) دعقرب دمیاشتې په (۲۱) نیټه خپره شوه ، داسې ولیکل:

النجم ګڼه « ۴ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۷»

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

د دغه عنوان لاندې غواړم چې د ملا نجم الدین اخندزاده صاحب، سوانح چه په خپل وخت کښې زیات مصلح او دانګلیسانو په مقابل کښې په کلو کلو جنګیدلې، بیان کړم .

۱ـ د ده *اجمالي پېژندنه:*

ملا نجم الدین « اخند زاده صاحب » «۱» د امیر عبدالرحمن د پاچائی په وخت کښې د لـوی اعتبار خاوند ؤ . دغه شاه دي سره دمأذونانو دکابل په ښار کې بندي کړو.

دی د بندي خانې نه په یو خاص تر تیب مخ په مشرقی وتیښتیده او هلته د مشرقي په سرحداتو کښې د مهمندو په سیمه په ژروبی او چمرکند کښې اوسیده او د انګلیسانو په مقابل کښې به جنګیده.

دي بیا دامیر حبیب الله خان د پا چائې په وخت کښې دهغه په غوښتنه او اعتماد بیرته افغانستان ته راغي او دننګر هار په ولایت کښې دجلال کوټ نه مخ په جنوب دهډې په قریه کښې اوسیده.

ده د همدغه پا چا په عصر کښې ډیر د اسلام ددین اساسونه محکم کړل او هر خواته یې ریښې او پلی خورې شوې او دی د داسې لوی شخصیت خاوند شو ، چه په ټول افغانستان کښې ده د خلکو په عقیده حاکمیت درلوده. دغه منلی شخصیت د همدغه امیر حبیب الله په وخت کښې « ۱۳۲۰ یا ۱۳۲۱ هجري قمری » کال ؤ چه د اجل داعي ته ئی لبیک وویلې.

په دی حساب دده د وفات تأریخ (قبر غازی) « ۱۳۲۰ » لیږدیز لمریز کال دی .

د ده مزار او مقبره دهډې په قریه کښې د والا حضرت سر دار محمد داؤد خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان صدراعظم په اهتمام ښه جوړه شوی. د ده هدیره د ټول مشرقي او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پشتونستان د خلکو د عقیدې ځای دی «۲»
النجم ګڼه » ۵ « چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب » ۲۸ «

مصلح » مجاهد «

د سعید افغاني لیکنه:

۲ـ د ده تفصیلی پیژندنه :

دنجم الدین اخند زاده صاحب » رحمة الله علیه « د مفصل پیژندلو د پاره په کار ده چه په لانده ډول سره ئې وپیژنو :

۱ ـ د ده عمر او حیات او قواره
۲ـ د ده هویت قوم او نسب
۳ـ د ده اصلی او فرعي مسکن
۴ـ د ده تحصیل او علم
۵ ـ د ده تصوف
٦ ـ د ده جهاد
۷ ـ د ده دشهرت اندازه او کار روائې تر مرګه پورې
۸ ـ د ده مشهور مأذونان او منسوبین
۹ ـ دده د مرګ نه وروسته شهرت او تأثیرات

مګر ډیر تأسف دی چه د داسې یو لوی شخصیت چه د ټول حیات ګذارشات او حر کات ئې نهایت متانت او سنجیدګي لري. هغومره چه ویل کیږي او یا اوردیل کیږي او یا ئې وینو په دغه اندازه د ده سوانح دلیکلو دپاره چا کوښښ نه دی کړی. په دغه حقله زمونږ ګیله دده دمعقولو منسوبینو نه کوم چه په خپل وخت کښی نهایت منلي تیر شوي، زیاته ده. یوازې د ملا طوطی آخند نه هغه هم صرف دده د مواعیظو تذکرې، مګر نهایت ناقص لیدل کیږي او بس.

په هر صورت که اوس زمونږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي امید دی چه ځه نا ځه خو به ترې جوړ شي او آینده د پاره به ګوندې دغـه آرزو د ده پـوه عقیدت مندان کوښښ وکړي چه زمونږ د هدف نارسیده مطلب تکمیل او پوره کړي. باور لرم چه په دغه لیار کښې سعیه به د ده د عقیدت مندی ښه ثوبت وي .

د ده عمر او حیات او قواره :

زمونږ په لاس تحریري اسناد ډیر کم دي. کوم تحریري سند چه زمونږ په لاس کښې شته هغه یوازی د ده د فوت تأریخ ښې چه په (۱۳۲۰) او یا (۱۳۱۹) هجری قمری کال کښې فوت شوی، چه د ده نه د ټول عمر اندازه نشي معلو میدلې. مګر ؛ شفاهاً مو ډیر او ریدلي چه آخندزاده صاحب عمر او یا کلو په حدود کښې اندازه کیدلې شي. خلک وائي : چه ښه قوي وجود ئې درلوده مګر ؛ ریاضیت او تقوی په وجه نحیف شوی ، حتی چه د ډیر ریاضیت په وجه د ده د لاسو رګونه شنه شنه بلقیدل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

وائي چه دی ښه خوش قـواره جږ سړی ؤ ، او په اوچلي باندې شین خال هـم درلوده او د ده دشین ښکلی خال شهرت زیات ؤ .
د ده رنګ او قواره با تاثیره هیبت ناکه وه ، دورایه به په خلکو د ده رعب ولیده مګر؛ په عین وخت کښې مشفق او مهربان هم ؤ .
د د حیات ټول په حرکت کښې تیر شوی . معلو میږی چه د ده په ضمیر کښی یو داسی اور او تیش او حرکت موجود ؤ چه په یو ځای نشو پاتې کیدلی .
ده هر چیرته ته دخلکو په افکارو کښې داسی تحول قایم کړ ی چه تر ننه هم هغه تحول دخلکو په مابین کښې یاد او د قدر وړ دی ده په ځان باندی ډیر خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي ؤ. د ده د حقانیت د اثبات دپاره دا کافی ده چه دی ټولو پوهو علماؤ منلی ؤ او د ده حر کات ئې د اسلام د دین په اساس موافق ګڼل .

النجم ګڼه « ۶» چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۵»

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

۳ـ د ده هـویت قـوم او نسب:

اصلي او فرعي مسکن او ځایونه ئې :

ملا نجم الدین « اخند زاده صاحب » په قوم کاکړ او په ملیت افغان دی. په اصل د جنوبی شپلګر د علاقې نه دی، او هم هغلته د ده نیکونه او پلرونه تیر شوي «۳» .
دی بیا دتحصیل او زده کړې په وخت کښې د جنوبي نه مخ په مشرقي ننګرهار را روان شوای. په ننګر هار کښې ځای په ځای دیره شوی او تحصیل ئې کړای دی.
د تحصیل دپاره آفریدوته هم تللی. پیښور او صوات کښې هم اوسیدلی دی.
ده د تحصیل نه ورسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوې او په هډه کښې اقامت اختیار کړی ؤ .
لکه مخکښې چه مو وویلې د ځینې سیاسي معاذیرو په وجه کابل ته غوښتل شوی ؤ دکابل په ښار تندور سازی کښې او سیدلی او بیا دکابل نه مخ په ننګر هار تلی او مهمندو په علاقه په جرووبی ، او چمرکنډ کښې استوګنه کړي ده .
په ننګرهار کښې په روداتو کښې څه موده تیره کړې او هلته په فقیر آباد او نورو روداتو او شینوار کښې ګر ځیدلی . په لغمان او سور رود او کامه او خو ګیاڼو کښې هم د وعظ او تبلیغ او یا دنورو مقاصدو په مطلب تلی دی ، دګرمي په وخت کښې دی به کابل ته هـم تلو او هلته په پغمان کښې څه موده ئې استو ګنه کړی ده.
دی په شمالی کښې د کوه دامان خواته د داؤدځو په علاقه کښې اوسیدلی او شاید چه هلته به د کـوه دامـان په ځینو ځایو کښې ګرځیدلی وي، مګر ؛ د ده د حیات آخرنی شپې او ورځې د ننګرهار په علاقه د جلال کوټ نه درې میله

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ په جنوب هـډه کښې تیر شوي دي. دی شاید په نورو ځایونو کښې هم ګر ځیدلې او یا اوسیدلی وي مګر ؛ مونږ نه دی اوریدلي، نو ځکه دلیکو جر ئت نه کؤو .

د ده تحصیل او علم :

مخکښې مو وویل چه دی د تحصیل دپاره زیات ګرځیدلې او په ډیرو ځایونو کښې او سیدلی دی .

وائی چه اخند زاده صاحب ډیر پوه او ښه معقول عالم ؤ په تفسیر ، او حدیث ، قرائت ، صرف، او نحو ، او فقه ، او اصول ، او معانی ، منطق ، او هیئت او ریاضی ، او حکمت ، او میرا، او حساب او تصوف ... .

النجم ګڼه « ۷ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۲ »

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

۴ـ دده دعلم او تحصیل :

په علومو کښې ئی ښه قوي لاس درلوده ، رښتیا دده هغه کتاب خانې نه چه اوس د نجم المدارس په لاس کښی ده ، معلو میږی چه دی ښه عمیق عالم او د مطالعی شائق ؤ .

وائی چه اخند زاده صاحب به د علما سره ډیر علمي بحثونه کول ده به همیش دعلم دپاره دعمل اندازه کتله ، د ده استاذان هم خلک ښه یادوی .

د ده د استاذانو په سلسله کښی د سر شاهی نه چه سړی مخ په برو ځی یو هدیره ده دهغی ځای خلک یو قبر ښی وائی دا داخندزاده صاحب استاذ تیر شوی او ډیر ښه مبارک شخص ئی خلک یادوی .

وائې ملا نجم الدین اخندزاده صاحب د ده زیارت ته را تلو دده استاذان په ننګرهار او سر حداتو او صوات او پیښور او شاید نورو ځایونو کښې هم تیر شوی وي.

کوم وخت چه دده دعلم قال نه مخ په علم حال تو جه برابر وی داوخت دده یو بله دوره شروع کیږی.

دا په تواتر ثابته ده چه آخندزاده صاحب دصوات صاحب نه په حیات کښې د قادری شریفی طریقه وکړه او په دغه طریقه کښې ترنه درسونه کامل کړو ، او مأذونی مرتبې ته ورسیده.

ده په صوات کښې ډیر وظایف کړي او د صوات صاحب په نزد نهایت منلی ؤ . که څه هم زمونږ سره د ده او صوات صاحب په هغه وخت کښې د کرامت زیاتې قیصی نشته مګر؛ مونږ دومره پوهیږو چه دواړه جنابان با تقوی او پرهیز ګاران تیر شوی ، عقیده لرو چه اوراد او وظایفي ئې ډیر پوره تأثیرات شته دي مګر ؛ زه نه غواړم چه دقیصو رطب اویالس یاد کړو .

وائي ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په څلور واړو طریقو کښې مأذون و « ۴» مګر ؛ ده به خلکو ته یوازی د قادری طریقی اجازه ورکوله « ۵» .

النجم ګڼه « ۸» چهارشنبه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۹ »

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه:

۵_ د ده تحصیل او علم او تصوف:

هـڅې صاحب عـالم ؤ ، مګر ؛ داسې نه چه علم ئې دعمل سره نه برابر یده او یا دسړ تنبه توب نه به ئی کا راخستلو او یا د کبر او غرور نه ډ ک عالم او یا داچه د ده علم د اوهامو او خرافاتو یوه مجموعه ؤ او یا خدای ناکرده چه ده به دین ددنیا دپاره وسیله ګرځولی وي .

دی یو حقاني عالم ؤ، ده داسلام دین پیژندلو. دی په دې خبره پو هیده چه خلکو کښې باید د محبت او مؤدت اساس قایم شي. دی ریا کار صوفی نه ؤ، او نه دکونج او صومعې طرفدار ؤ . دی یو اجتماعي شخصیت، همیش دناوړو رسم او رواج سره مجادلې کړي، خلک ئې دبې کارۍ او تنبلۍ نه خلاصول .

مصلح او مجاهد

د سعید افغاني لیکنه:

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب به علماؤ سر زیات محبت کولو او ښه عالم به ئې زیات خوښو او نازوو.

دهغه وخت علماؤ په ده باندې دعلمیت آزمیښتونه کړي ؤ علماؤ ، دده نه په لویو لویو کتاب، او علومو او په باریکه باریکه مسایلو کښې پوښتنې کولې، مګر؛ دده سره دعلمیت اندازه قوي وه.

دعلماؤ پو ښتنو د پاره ئې ښه ځوابونه ورکړي دي. د علماؤ په نزد ښه جید عالم ثبوت شوی ؤ نو ځکه ئې دی د دین داقتدا او ددین دحمائې دپاره دهغه عصر لوی نابغه شخصیت لیدلو. ده علماء تربیه کول او علماؤ ته ئې د عمل درس ورکولو .

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب ته هر کال په سلهاؤ بړستنی جوړولې او بخشش په ډول به ئې ورکولې. دی دعلماؤ دپاره خولی او پګړی پیداکولې او د بخشش په قسم به ئې ورکولې.

دنجم الدین آخندزاده صاحب علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې ښې با تاثیره یادیږي. ده خلکو ته د کونج او زاویې درس نه دی ورکړی. ده خلکو ته دنیا په دا شان بده نه ده ظاهره کړې، چه خلک دې دنیا ترک او کار دې نه کوي .

دی په دې خبره پو هیده چه ددنیا مذمت هم ددې د پاره دی چه باید مسلمان د دنیا د محبت اندازه وپیژني، داسې نه چه د دنیا د محبت په وجه دخلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خیال ونه ساتي.

داسې دنیا نه چه هرج مرج پیدا شي، د جنګ او قتل موجب وګرځي او داسې نه چه خلک په دنیا غَرّه شي، خپل خالق هیر کړي او دبلې ورځې غمه ورسره نه وي . اوکه نه دنیا د دې دپاره چه د ځان او دخلکو دخدمت او رفاهیت په مقصد وي بده نه، بلکه پید ا کول ئی ثواب دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقی عالم، په دې خبره ښه پوهیده چه څنګه علماء دې په دې پوه ؤ چه د خلکو داصلاح دپاره څنګه علم په کار دی.

ده سره دا ملاحظه وه چه د وخت او زمان مراعات شته دی. ده علماء په ځان را ټول کړل او خلکو کښې نوی روح پو کړو.

مګر ؛ ډیر تأسف دی چه د ده د کار نقشه د ده نه پاتې وروستینو خلکو بدله کړه. په دې پوه نه شول چې اصلی سر څه وي، په دی ښه پوه نشول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه ؤ. چا داخیال وکړو چه د آخند زاده صاحب سره د تسپو دشمار خیال ؤ.

څوک په دی عقیده لاړل چه ډوډۍ ورکول او لنګر مقصود دی، چا دا ګمان وکړو چه په سر مراقبه سپین څادر او قبا په کار ده، چا سره دا سودا پیدا شوه چه چا د ساده خلکو په وسیله نور خلک تهدید ول او غولول په کار دي.

همداوجه وه چه چا دلنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په هنګامی او چا د مدرسې جوړولو په انګازی، چا په دې نامه چه دا کوم!! او داسې داسې خیال مې دی ناروا ، ناروا کارونه وکړل. عامونه ، عامونه مسلمانان ئی په حقیقي اسلام باندی هم بد ګمان کړل.

خدای خبر چه داسې جنابان د اوسنی اسلام د ضعف له امله په هغه ورځ د پاک خدای په لوی دربار کښې څه ځواب ورکوي؟

باید ووایم چې: نجم الدین آخونزاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پوه خلک هم وه. د هغوی د خدمتونو اندازه مونږ سر شته. امید دی چه د هغوی د کارنامو تذکری باندې آینده تماس و نیسم او خپلو ګرانو لو ستو نکو دپاره ئې دهدئې په ډول وړاندې کړم .

---

(۱) سر محقق عبدالله بختانی خدمتګار دنجم الدین اخندزاده صاحب دنوم په هکله لیکي:

« ما د سر محقق مولوی محمد اکبر معتمد شینواری څخه څو څو ځلی اوریدلی دي چه هغه به ماته ویل: چې ما د شینوار و صوفي صاحب نه اوریدلی دي چې: دهډی آخونزاده صاحب اصلي نوم (عبد القدیر) دی، مګر د علم ، رو حانیت او غزاګانو په برکت و نورو لخوا ورته (نجم الدین) لقب ورکړ شوی دی چه معناي (د دین ستوری) کیږی. سعید افغاني

پرې اضافه کول غواړم چې هغه څوک چې درې نسله ملا وي نو هغه ته آخوندزاده وايي. آ. سعیدی

دشینوارو صوفی صاحب اصلي نوم صوفي علم ګل دی. دآخوندزاده صاحب مأذون او هغه ته نژدې سړی و په ډیرو غزاګانو کښې یې دجناب هډی صاحب سره برخه اخستی ده.»

(دهډې آخوندزاده مولنا نجم الدین) لیکنه: سر محقق عبد الله بختانی خدمتګار. دغه کتاب په ۱۳۸۷ (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنه)

(۲) دننګر هار د سره رود د ولسوالی دچهارباغ حضرت محمد سعید سعیدی مجددي علیه الرحمه دحضرت صاحب عطاء معصوم مجددي زوی دی. په کال ۱۳۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

هجري شمسي کښې په چهارباغ صفا کښې زېږېدلی او دسنبلی په شپږمه کال ۱۳۷۲ هجري شمسي د لوی اختر دمیاشتې په ۱۹ مه دخوږ یاڼیو په اګام کښې حق ته رسیدلی. هغه مرحوم چې دمولانا نجم الدین آخوندزاده یو نژدې ملګری، دوست، مرید او خلیفه یا مأذون وو د نجم الدین د آخونزاده صاحب د وفات نیټه په خپله هغه مرثیه کښې چې (در مرثیه غوث زمان قطب دوران قدوۀ سالکان پیشوای پیر وجوان کاملم مرشد محبوب دلم اعنی صاحب هډه رحمة الله علیه) په نامه یادیږي، دنجم الدین آخند زاده صاحب د وفات نیټه: (دچهار شنبې شبه د ۱۳۲۰ هجري قمري کال د روژی دمیاشتې ۲۱ مه معرفي کړې ده.)

مرحوم حضرت صاحب محمد سعید د په خپلې مرثیه کښې پدې هکله لیکي:

چـــونکه سردار بشر رفت ازاین دار فنا
صبر از رفتن خــوبان جهان مـــی بینم
صبر تلخ است ولیکن ثمرش شیرین است
مژدهء نیک به صابر زسبحان مـــی بینم
ګر ازاین دار فنا جـــان به سلامت ببرم
سابقون را همه ای غمـــزدګان می بینم
شب چهارشنبه شنو تو ز وفـات صاحب
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
سنۀ الف وهم سه صد وعشرین بـه یقین
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
چــونکه خوبان هم رفتند سعیدی ز جهان
شو مجرد کـــه ترا نیز روان مې بینم

در مرثیه ای که در فوق تقدیم ګردیده، با قید (یقین) مصرع تاریخ (سنۀ الف و هم سه صد و عشرین (۱۳۲۰ به یقین) معرفي شده است.
(مأخذ: دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار دهډی اخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه صفحه ۱۳۱ او ۱۳۲) دچاپ کال ۱۳۸٦ (۲۰۰۷ م) ټولنه لخوا - جرمنی) په پیښاور کښې چاپ شوې.)

(۳) محترم سلطان عزیز دمرحوم آخوند زاده صحا ب د نوم په هکله داسې لیکي :

دمرحوم آخوندزاده صاحب نوم (نجم الدین) او اصلي مسکن ئې د افغانسان شلګر دی. ولې دوی په ننګرهار او صوات او دپښتونستان په نورو ځینو کښې په (کابل) ملا شهرت درلود او دوی په خټه کاکړ او په کاکړو کښې (ابک زائی) او په ابک زایو کښې (اخونزاده خیل) حسابیږي دغه کورنی او س هم په شلګر کښر په اخونزاده خیلو سره خورا مشهوره ده دهمدې کبله دوی ته داخونزاده لقب هم ور په برخه شوی دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ ته دمرحوم اخونزاده صاحب نژدې خپلوان پوره معلوم ندي مگر دومره خبر یو چه ، د دوی مبارک والد محمد حسن آخونزاده نومیده خو افواهی مو اوریدلی دي چه دوی نژدې خپلوان ډیر نه در لودل.

(مأخذ: دننگر هار ورځپاڼه: ٤٩ مه گڼه د۱۳۳۹ دثور ۳۱ نیټه)

(٤) جناب نجم الدین آخوندزاده صاحب د قادرید طریقې شیخ او د تصوف په ځلورو مشهورو طریقو (قادریه ، نقشبندیه ، چشتیه ، سهروردیه) کې مرشد او پیر و. او په سلگونه مأذونان ئې درلودل.

آخوند زاده صاحب دقادریی دطریقې نه علاوه په دغه نورو طریقو کې هم اذن ورکاوه.

(٥) ـ دهډې صاحب مشهور مأذونان :

یادونه:

مأذونان یا خلیفه هغه چاته وایي چه پیر ورته دمرید نیولو اجازه ورکړې وي.

دآخوند زاده صاحب ځینی مأذونان هم دې درجې ته رسیدلي ؤ چې هغوی هم ځانته مأذونان ټاکلي وو.

محترم راز محمد دغبرگولي دمیاشتې په (۳ او ٤ نیټه) کال ۱۳۳۹ لېږدیز - لمریز د ننگرهار دورځپاڼې په (٥٢ او ٥٣) گڼې کښې د نجم الدین آخند زاده مشهور مأذونان په لاندې ډول معرفي کړي:

اول : میا قمر الدین:

میا قمر الدین صاحب په اصل کښې دپېښور د اچینی ؤ او بیا د هغه ځای ځنې راغی او دلته دننگرهار د روداتو په بړو کښې هستوگنه درلوده. وائي چه ډیر ښه عالم او ښه قلم خاوند ؤ دتدریس او تألیف سره ئې ډیر شوق لرلو چه دده تر اوسه قلمي ځیني چاپي آثار شته دي.

دوم : د بُتخاک حضرت صاحب:

دبُت خاک حضرت صاحب چه دده مبارک نوم عبد الشکور او دزیاتی تقوا خاوند او ښه عالم او مجاهد هم ؤ . د چکنور ملا صاحب (محترم امیر محمد دمرحوم اخترمحمد زوی دننگر هار دمومند دری اوسیدونکی په کال ۱۲٦۰ هجری قمری زیږیدلی او پا کال ۱۳٥۰ هجری قمری د ۹۰ کالو په عمر دمارسینگی په منطقه کشی وفات شوی) چې یو لوی مجاهد شخص و دبتخاک حضرت ځینی ماذون شوی ؤ.

همدارنگه جناب میر صاحب جان پادشاه دسلام پور او استاد صاحب چه اصلی نوم یې جان پادشاه دسلام شور او استاد صاحب چه اصلي نوم یې پاینده محمد ؤ دهمدی بتخاک حضرت صاحب ماذون او خپله د اخونزاده صاحب ډیر گران مریدان وو چه استاذ صاحب ئې دخپلی کتابخانې متصرف گرځولی او میر صاحب جان پادشاه صاحب ئې ځرنگه چه یو کره او نامتو مجاهد او خانداني سړی و له همدې امله ئی دلنگر انتظام همده ته ور پلاس کړی و.

(مورخین لیکی : دلنگر انتظام مرحوم مولانا نجم الدین اخندزاده په خپل ژوند کښې دکنړ میر صاحب جان پاچا صاحپ ته چه په شیخ پاچا سره مشهور و ورپلاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی و چه دمرحوم اخندزاده دوفات نه وروسته هم دده دوصیت سره سم دهمدی پاچا صاحب پلاس کښې و او وروسته بیا دده ځوی مرحوم سید عباس پاچا صاحب ئې انتظام کاوه.)

دریم : صوفی عالم گل صاحب :

صوفی عالم گل صاحب یو د هغه ماذونانو څخه وچی اخونزاده صاحب په (پهلون) سره لقب ورکړی او دصاحب سره ئې په غزاګانو کښې اشتراک کړای و او دښه شجاعت او میړانې څښتن و . دترنګزو حاجي صاحب چه فضل واحد نومیده چه هغه یو ډیر عابد او ستر مجاهد وه. د همدې صوفي عالم ګل صاحب ځینې مأذون شوي و .

څلورم دسر کاڼو میا صاحب:

میا صاحب چه دده نوم سید اکبر شاه او په اصل دکامې و او بیا ئې په سر کاڼو کښې هستو ګنه در لوده، چه د پوره فضل او فیض خاوند و .

پنځم : حضرت شاه :

مرحوم حضرت شاه په لغمان کښې هستوګنه لرله ، او سید او با تقوا شخصیت و .

سید شمس الدین مجروح ، دقبایلو مستقل رئیس د همدغه مبارک ځوی دی .

شپږم : محمد سعید جان (مجددي)

مرحوم محمد سعید جان (مجددي) د چهارباغ صفا نه دی. دی حاجي، او قاري او ښه مبلغ هم و.

اوم : احمد خان آخونزاده صاحب:

احمد خان آخونزاده صاحب چه په دولت زائی ملا صاحب سره شهرت لري ښه کره عالم او د صاحب دتحصیل د دورې اکثراً ملګري و .

اتم : دکو هاټ ملا محمد یاسین :

دکوهاټ ملا محمد یاسین صاحب دکو هاټ په علاقه کښې لوی عالم او مدام به ئې د درس او تدریس وظیفه اجرا کوله .

نهم : د حصارک میا صاحب :

په خوږ یانو کښې دحصارک میا صاحب چه نوم ئې عبد الرحیم ؤ .

لسم : ملا محمد حسین :

دلغمان په سنګر کښې ملا محمد حسین صاحب چه په قوم ساپی او دپروائي شیخ صاحب باندې مشهور ؤ. دی ښه ذاکر او زاهد شخصیت ؤ . دځینو خلکو په روایت سره دا ملي ملا مسلم صاحب دی.

دنجم الدین آخونزاده صاحب د مأذونانو څنې دغه دولس تنه مشهور وو او نور هم شته لکه چه په کوه صافی کښې ملا مسعود صاحب او په ممله کښې امام حاجي صاحب او داسی نور .

مأخذ : دهډې آخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه، صفحه (٤٤ او ٤٥) د چاپ کال ١٣٨٦ (٢٠٠٧ م) دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار لیکنه.

هــډه :

(c) ketabton.com: The Digital Library

هډه چه یو وخت (بتکده) وه دغازي مولانا نجم الدین آخونزاده عرفاني او روحاني شخصیت په برکت دغه (بتکده) داسلام دمقدس دین په یو عالي فرهنګي مرکز باندي مبدله شوه . چې یو دهغې د نمونه څخه د(النجم) فرهنګي جریده چې دخدای بخښلي (سیعد افغاني) لخوا نیم قرن وړاندي په کال ۱۳۳۷ هجري شمسي کښې په دغه مدرسه کښې په خپل نشراتو پیل وکړ.

***

له هډې آخونزاده صاحب سره
دتحفة العاشقین او مکتوبات ارتباط

لیکنه : محمد نبي تدبیر

۱- ملا نجم الدین آخونزاده یا د هډې ملا صاحب یو داسې ګڼ اړخیزه شخصیت ؤ چې علمي او عملي کمالونه دواړه پکې را غونډ شوي وو. ده دیو عالم په توګه بشپړې دیني زده کړې وې ، دیو سالک او عارف په توګه یې دنفس دتزکیې او تصفیې له پاره ځیلې ایستلې او لوړې ګاللې وې، دیوه مجاهد په توګه یې په ټول افغانستان کې د عارفانو او عالمانو یو داسې روڼ لښکر ایجاد کړای، چې انګریزي ښکیلاک ته یې د ډیورنډ د کرښی دواړه غاړې د اور په سره تبی بدلې کړې وې، له بلې خوا یې دعلم او سلوک د تعمیم له پاره په خپله هم تألیفات کول او خپل مریدان او شاګردان یې هم هڅول چې تألیفات وکړی، آثار ولیکی او ګڼور آثار خطاطي کړئ، تکثیر یې کړئ او یو بل ته سوغات کړئ .

مونږ په دې لیکنه کې په دوو هغو آثارو تکیه کوو چې یو د ده مرید په پښتو نظم لیکلي او بل دري نثر دی چې ده پخپله له یوې نسخې نه را نقل کړي او تکثیر کړي یې دي، دا دواړه کتابونه نوي تر لاسه شوي او د دې سمینار په ویاړ یې د تاسو درنو پوهانو په مخه کې ږدم.

لومړی کتاب تحفة العاشقین نومیږي چې دده یوه مخلص مرید ملا عبد الوهاب نظم کړی دی. ملا عبد الو هاب د سید احمد زوی او د کابل د پغمان د زرشاخ دکلي او سیدونکي، دا کتاب دسلوک او عر فان دمقامونو او د حقیقي مینې د رمزونو او رازونو په باب لیکل شوی. لمړی ټوک یې سل مخونه او دوهم ټوک یې ۱۴۶ مخونه لري، چې دواړه په یوه ټوک کې کنډل شوي دي او دبیتونو شمیر یې درې زره شپږ سوه بیتونو ته رسیږي.

ملا عبد الوهاب په خپل کتاب کې تر حمد او نعمت وروسته دسلوک ، دخپل پیر او دخپل کتاب د محتویات په باب لیکي :

راشه پوه شه ای طالبه که مطلوب یې
په رښتیا که ته محب دخپل محبوب یې
دسلوک لاره ده هر ګوره ډیره ګرانه
ولې خدای دې بر طالب کاندي آسانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر طالب چې په رېښتيا طلب ديار كه
په ملوينو [1] كې به تل صفت ديار كه
ذكر او فكر يې هميش وي له محبوبه
يو ساعت كې خالي نه وي له مطلوبه
په هردم ، په هر قدم ، په هر ساعت
دسلوک په لار ه يون كه په فكرت
ولى بويه چې كامل پيروي فرزنده
راه بلدوي كامل پير په زړه خورسنده
مقامات ورته معلوم و زما دله
په سلوګ كى به غلط نه شي هيڅكله
او كه نه چې دغه پير نه وي ماذونه
داپير نه دى خبر شه په دا مضمونه
كه خواجه ، صاحب زاده او يا مولاوي
كه سيد، آخونزاده كارېې په غلاوي
دوى له شرعى مخالف كاندي كارونه
په فريب سره يې رد كړه عالمونه
كل عالم وته معلوم دى له كتابه
دابيان دور او دراز دى اى احبابه
ما عبد الوهاب منګول دى لګولې
دهډې پاک اسم يې مسمې په نجم الدين دى
كامل پير دى د هر چا په دا يقين دى

په كتاب كې دسلوک مقامونه، ذميمه افعال، حميده افعال، الله ته قُربَت، دمريد شرطونه، دانساني نفس ډولونه، د روح او دقلب حقيقت، دقلب رڼا او تياره، دپير د تلقين لومړى مقام، كامل پير، غوٍ او قطب، د توحيد علم ، ناقص پير او ناقص مريد، صادق مريد، صدق او اخلاص، دكامل پير ارشد او نور .

خو په ټول كتاب كې دبحثونو په ترڅ كې دخپل پير دهډې ملاصاحب نوم اخلي چې ښو نمونې يې دادي :

رارسيږه دهډې پيره كامله
نن مې فكر نه چليږي يم بيدله
نن مې فكر نه جليږي يم په غم كې
تل بهږيږم دواړه سترګې مې په غم كې
تل ژړيږم دواړه سترګى مې په نم كې
بل ځاى وايي:
دهډې غوث مدت كړه دا زمان
چې له شره د شيطان شم په امان
همدراز وايي :

[1]) شپه او ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس مې نيسه د هدې پيره کامله
ثنا خوان شم دخپل خدای لکه بلبه
يا :
لاس مې نيسه دهډې کامله پيره
دگناهو بار مې دروند دی يم دلگيره
يا :
لويه خدايه دهډې صاحب مغفور کړی
په خپل در کې يې قبول او هم مقبول کړی

کتاب دموضوع له اړخه په تحقيقي بڼه ليکل شوی او د سلوک او عرفان گڼ کتابونه يې ورته کتلي دي او داښيي چې ليکوال يې ښه مطالعه لري ، دی دخپل کتاب اخځونه پر خپل – خپل ځای ښيي اوپه سر کې ليکلي :

خدايه ته مې داتصنيف کړی منوره
چې بيان دمحبت وي سراسره
کل بيان مې محبت دپاک مولا که
په تحفة العاشقين مې مسمی که
هر سړی چې محبت کاندي له خدايه
دې کتاب ته دې نظر کاندي نيکريه
هر مقصد به حاصل شي که خدای کاندې
که په صدق دی عاشقوي په خدای باندې
داکتاب بيان دعشق حقيقي دی
دمجاز عاشقي کل واړه فاني دی

دده په کتاب کې د ده د کتاب مهم اخځونه داسې راغلي:

« ما وريد » دتفاسيرو يو راوی دی
چې دعلم مرتبه کې دير عالي دی
روايت دی د اله ده نه زما روره
چی وريد رگ متصل په زړه دی گوره
او په « بحر الحقايق » کې دا رنگ دينه
حقيقت د قُربت دا رنگ دی مينه
په کتاب « کشف الاسرار » کې روايت دی
چې راوی روايت کړی له آيت دی
په « عوارف المعارف » کتاب کې ياره
له معاذه روايت دی بر خورداره
پاک الله داسې ويلي په« قرآن » کې
صداقت په باب دی ذکر په « قرآن » کې

همداسې نور کتابونه دکتاب په لومړی برخه کې دسلوک، طريقت او عرفان فکري او ايډيا لوژيکه برخه ده او په دوهم ټوک کې يې د عارفانو ، سالکانو او عاشقانو کيسې نظم کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب مثنوی د وولس سیلابي ده، شعر یې ځای پر ځای خامی لري، ډیر داسې بیتونه لري چې قافیې ته پکې پاملرنه نه ده شوي لکه:

داکتاب مې مختصر که که پوهیږی
هزار پند دی په هر بیت کې که پوهیږي
په دا رنګ به شیطان وایي هر انسان ته
بعث نشته وکړه سمیع دکلام ته

همدا راز پر مثنوي سر بیره ځو غزلې هم ویلي خو ډیرې کمزورې او نیم بندې دي لکه:

هر عاشق چې خود نمای دی عاشق نه دی
چې په عشق کې وي خود رایه عاشق نه دی

په هر حال دتحفة العاشقین کتاب له یو خوا دپښتو ژبې یو نوی تر لاسه شوی کتاب دی او بلی خوا دنجم الدین اخوند زاده یا په بل عبارت دهډې د پیر دیوه مرید تألیف دی چې د پیر او دده د مریدانو د تألیف او تصنیف او دخپلې طریقي او سلوک له خپرولو سره دمینې څرګندویې او ښکارندویې کوي .

دغه تحفة العاشقین دښاغلي استاد حبیب الله رفیع په ځاني کتابتون کی دی چې د لوړینې ځخه یې په ځانګړې توګه مننه کوم.

۲- مکتوبات :

یوه اونی وړاندې پیښور ته دپښتو عالمي، ادبي کنوینش ته تللی وم، دپیښور اسلامیه کالج د کتابتون مرستیال حاجي سراج الدین صیب چې د ډیرې مودې ملګری مې و ، لیدوته یې ورغلم، پوره درې کاله مې نه ولیدلی. د اسلامیه کالج په دغه کتابتون کې یو افغان عالم مولانا منیب صیب هم تر سترګي مه شي وروسته کله چې پوه شو چې زه د افغانستان نه ورغلې وم بې له کومې مقدمې را ته دهغه کتاب په اړه چې د ده په لاس کې و وویل :

دا دنجم الدین اخونزاده صیب په خپل لاس لیکل شوي قلمي نسخه ده. خدای شته چې ددې خبرې په اوریدو له یوې خوا خوشاله شوم ما ویل څه خو د ځیړنغونډې دلیکنې له پاره یوبل مأخذ هم پیدا شو خو له بلی خوا مې زړه درزیدو، ما ویل چی مولانا صیب به د مقالې د مأخذ له پاره کتاب را باندې ولوروي او کنه خو زړه مې غټ کړ او ورته مې وویل:

په همدې ورځو کې په ننګرهار کې د افغانستان داطلاعاتو او کلتور او ګرځندوی وزارت له خوا د نجم الدین آخونزاده (رح) په اړه ځیړنغونډه ده او دا قلمي نسخه زما د موضوع سره ډیر تړاو لري، که خوښه دې وي زه به ستا ددې کتاب نه یوه کاپي واخلم ، حاجي صیب سراج الدین هم یو څه سپارښتنه پرې وکړه، د مولانا صیب منیب دې کور ودان وي د کتاب کاپي را کړه . چی اوس مې په لاس کې ده.

نو پدې هکله د حاجي صیب سراج الدین او مولانا منیب صیب نه په مننه اوس راځو همدې کتاب ته چې په یوبل ډول له نجم الدین اخونزاده (رح) سره تړاو لري:

(c) ketabton.com: The Digital Library

داد هغه وخت دیوه لوی عالم ملا عبد الرحمان « خان ملا » چې د ملا سعید خان ملا خان زوی دی د دیني او عر فاني دري او عربي لیکونو ټولګه ده چې نجم الدین آخونزاده په خپل خط رانقل کړې او خوندي کړې چې د علم او سلوک د تعمیم په لاره کې دده هڅې او ور سره دده د لاس خط رارسوي .

په کتاب کې پنځه پنځوس مکتوبونه خوندي دي چې بیلا بیلو کسانو ته لیږل شوي او بیلا بیل علمي ، دیني ، عرفاني او سیاسي مطالب لري، لومړی لیک د مولانا عبد الغفور سوات صاحب په نامه دی چې د ملا نجم الدین پیر دی او دلیکونو لیکونکی هم زیات عقیدت او ارادت ورته لري چې د حجت قویه په نامه خپل یو اثر ورته لیږي.

یو بل لیک یې دبیت الله شریف د نبوي جومات خطیب په نامه دی، چې د صاحبزاده عبدالحی سپارښت یې چې حج ته تلیی، ورته کړی دی. یو بل لیک یې د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې توصیه یې ورته کړې چې رعیت ته په برابر نظر وګوري او قوي پر کمزوري لوړ ونه ګڼې. یو بل لیک هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې ده ته یې دروغتیا دوعا پکې کړې ده. یو بل لیک د سرادر زکریا خان په نامه دی چې د حال پو ښتنه یې پکې کړې ده، یوبل لیک دسید عظیم شاه کند هاري په نامه دی چې د عرفان او سلوک لار ورته روښانوي.

ددې رسالې یو بل لیک د مؤلف د زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې د تقوی او دینداری لارښوونه ورته کوي . دکتاب دوه دېرشم لیک د ملا میر حسین بازارکی په خواب کې دی.

د کتاب څلور دیرشم لیک د وزیر اعظم په نامه دی چې نوم یې نشته خو کیدای شي چې دا به د امیر شیر علي خان د صدراعظم سید نور محمدشاه په نا مه وي چې د ده خدمتونه یې ستایلي ، خپل ملاتړ یې ورسره اعلان کړی او د پر مختک دوعاګانې ورته کړی دي. پنځه دیرشم لیک بیا هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې د پاچاهی مبارکي یې ور کړې او دخلکو د خدمت او د دین دساتنی بلنه یې ور کړې ده .

اووه دیرشم لیک د ملا مشک عالم آخونزاده په نامه دی چی د ده دینی جهد یې ستایلی دی. د کتاب اته دیرشم لیک د ملا محمد علم آخوند کند هاري کاکړي په نامه دی چی د صو فیانو د اقوالو د اختلاف په اړه یې ورته کښلی دی. نه دیرشم لیک یې بیا هم دخپل زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې دوعایې ورته کړې او انساني کمالاتو ته یې را بللی دی.

څلویښتم لیک یې دسوات صاحب په مړینه یوه تعزیت نامه ده او د هغوی دلوړ شخصیت ستاینه یې پکې کړې ده.

دوه څلویښتم لیک د شیخ میا تبرک الله دلیک په ځواب کې دی چې له دوی نه یې د دوی د « رد وهابیه » په نامه کتاب چې د امیر شیر علی خان په وخت کې چاپ شوی و، غوښتي چې ده ورلیږلی دی.

دري څلوېښتم لیک د صوفي عبد الرسول درانی اسحاقزي په نامه دي او د بیوزلانو مرستي او لاسنیوی ته یې رابولي. پنځه څلویښتم مکتوب د میا عمر جان د لیک په ځواب کې دی. په شپږ څلویښتم مکتوب کی یې سردار محمد حسن خان او سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیر یندل خان ته د دوی دپلر د مړینی تسلي ورکړی او دوعایې ورته کړي ده ، اوځلویښتم لیک دسوات صاحب دزوی په نامه دی چې د حالاتو په بدلون یې تشویش ښودلی او لارښوونه یې ورته کړې چې د پلار لاره ونیسي او پر مخ ولاړ شي .
اته ځلو یښتم لیک د حاجي ملا محمد اکبر په نامه دی چې د ظاهري او باطني

یاددونه :

دغه مقاله په کال (۱۳۸۳ لمریز) کې د اروانښاد نجم الدین آخونزاده ځېړنغونده کې لوستل شوې.

ملا نجم الدین آخونزاده
د« سعید افغانی » په لیکونو کې

ګـرانـو لوستونکو :

خدایبخښلی دکتور مولوی محمد سعید « سعید افغانی » دخپل کتاب کې چی « زما ژوند» تر عنوان لاندې لیکلی وه او په کال (۱۳۶۵) هجری کې خپور شوای، دمصلح او مجاهد ملا نجم الدین آخونزاده صاحب په هکله داسې لیکي:

زه دخپل پلار (۱) سره څو واری « هډی » ته د مرحوم ملا نجم الدین آخونزاده صاحب زیارت ته تـلـی یم او اکثر به زما پلار د روژې د مبارکی میاشتې په اولو ورځوکښې د قرآن کریم خـتـم د نجم الدین آخند زاده په جامع جومات کی د زیارت تر څنګه کوه او هلته به د روژی د میاشتو په تراویحو کښې درې شپو کې ټول قرآن کریم ختم او لوستل کیده.

دی ختم ته دمشرقی، ننګرهار حتی د سرحداتو ډیـر خلک را ټولیدل. هلته په هغو شپو کی تود لنګر د هغه ځای د شیخانو د اسلام پور د پاچایانو په مشری چلیده. په دی لنګر کې زرهاؤ خلکو ته ډوډی ورکوله کیدله، ډیر مالونه حلا لیدل او زیاتی وریجی او ډوډی پخیدلې.

دی لنګر ته د روژې په اولو شپو کې زیات خیراتونه او مرستی رسیدلی. مرحوم نجم الدین آخونزاده صاحب د وخت پوه عالم او سالک ؤ. دی د صوات مرحوم ملا غفور آخونزاده مرید ؤ. دی د قادری په طریقی کې پـیر او مرشد ګرځیدلی او په زرهاؤ مریدان او په سلها ؤ مأذونان ئي در لودل. د نجم الدین آخند زاده صاحب مأذونان په ټول افغانستان کې د پوره شهرت خاوندان ؤ.

نجم الدین آخونزاده صاحب لوی مجاهد ؤ او د انګلیسانو په مقابل کې ئی د امیر عبد الرحمن په وخت کې زیاتی مشهورې غزاګانې کړې دي.

دی د امیر عبد الرحمن په عصر کې دمهمندو د قام په « جړوبی » علاقې کې اوسیده او بې د امیر د اجازې څخه د انګلیسانو په مقابل کې ئې جهاد کولو تر داسې اندازې دده جهاد قوت موندلی ؤ چی انګلیسانو امیر عبد الرحمن خان ته یو لیک واستوه چې په هغه کې دری لاندی مطالب درج ؤ.

۱- ملا نجم الدین د سرحد څخه لرې کړه ځکه دی زمونږ په مقابل کې د جهاد پارونه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- ځرخي سپه سالار چې په کنړ کې دی هغه د مجاهدینو سره مرسته کوي نو هغه له دې ځای څخه وغواړه او بل چیرې ئې واستوه .

۳- دافغانستان او دسرحد دخلکو سره تک او راتګ بند کړه.

امیر عبد الرحمن خان د انګلیسانو په ځواب کې داسی ولیکل:

۱- نجم الدین آخونزاده صاحب زما په واک نه دی. هغه د مهمندو په آزاده سیمه کې او سیري او په خپل سر د تاسو په مقابل جګړی تنظیموي. زه په خپله هم د هغه د زیات شهرت او اعتبار څخه ډاریږم. دی دلته په افغانستان کې زیات مریدان او مخلصان لري او خلک په ده باندی د ولایت دومره قوی عقیده لري چې که دوی چیرې پس له محمد صلی الله علیه وسلم په چا باندی د رسالت عقیده منله نو به په دې باندې به ئې دپیغمبری ایمان راوړی وي نو ښه داده چې د افغانستان څخه بیرون وی.

۲- زه حاضریم چې ځرخي سپه سالار دستاسې دلیکنې په اساس دکنړونو څخه بدل کړم خو په دې شرط که چیری هلته د تاسو په ضد وضعه زیاته ورانه شوله مسؤلیت به ئې زما په ذمه نه وي ځکه چې زما به فکر د ځرخی سپه سالار وجود هلته چې پوه او مدبر شخصیت دی دستاسو په ګټه دی.

۳- لطفاً موضوعات لږ دقیق وڅیړي هغه داچې دافغانستان او سرحدي خلکو تر مینځ پولې ارتې او دوی تر مینځه د وروری روابط نه شکیدونکی علایق دي چې هیچا ته دا امکان نه میلاویږی چی ددوی تر مېنځه تګ او راتګ بند کړی. او که ځوک دی کار ته اقدام وکړی ؤ به ئی نشی کړی - ځکه ورور د ورور څخه جداکول او خپل او دخپلوان څخه بندول آسان کار نه دی او هغه هم بیا په داسی ارته سیمه اوبیدیا کې.

وائي: د امیر عبدالرحمن خان په یاداشتونو کې راغلي دي چې ده په پټه د مرحوم نجم الدین آخندزاده صاحب سره رابطه درلوده او په مخفي ډول ئې خلک د انګلیسانو په مقابل کې پارول خو په ظاهر کې د انګلیسانو سره د عدم تعرض متعهد ؤ.

(۱) مولوی عبد المجید د مولانا سید امیر زوی په قوم صافی د لغمان د ولایت دعمرزیو په قریی کې د خیر آباد د کلي او سیدونکی دی.

دی دخپل دوخت لوی مجاهد ؤ او د افغانستان د استقلال او آزادی په جهاد کې یې پوره مؤثره برخه درلوده او دخپلو قومی ځوانانو، مشرانو، شاګردانو او پیروانو سره د انګلیسانو په مقابل کی دډکی، تورخم، او ناقی په سیمو کی جنګیدلی دی.

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

د «النجم» د قلمي جريدې د ادبي فعاليتونو يوه بېلګه

درنو لوستونکو!

د هډې نجم المدارس د ننګرهار ولايت په جنوب کې د نجم الدين آخـونزاده د زيارت تر څنګ موقعت لري. دا مدرسه د وخت دوو مشهورو مدرسو څخه وه چې ډېرديني علماء ترې فارغ شوي دي او د نجم الدين آخونزاده چې په هډه مشهور وه په نوم ياده شوې ده.

په کال (۱۳۲۸ هجری ش) کی مولانا محمد سعید «سعید افغاني » فعال، مخکښ ، اجتماعی شخصیت او دینی عالم، ددی دارالعلوم یانجم المدارس په مدرسه کې لمړی د استاد او بیا د مدیر په توګه وګمارل شو.

سعيد افغاني ددې مدرسې د مديريت تر څنګ پـه علمي، ديني، سياسي او فرهنګي برخو کې د خلکو د اذهانو د روښانولو په مقصد او موخه ډېرې هلې ځلې کړي دي چې د«النجم »دقلمي اونيزه ديوالي پاڼه يا جريده دهغه وخت د امکاناتو او محدوديتونه سره سره د يادولو وړ ده.

ددې جريدې چلونکی مولانا محمد سعيد«سعيد افغاني» د نجم المدارس مدير او مرستيال يې په هغه وخت کې د دولسم ټولګې ممتاز او با استعداده شاګرد چې دښکلي املا، انشاء او حسن خط خاوند وه ښاغلی حضرت خـان و چې د جريدې د تخنيکــي جـوړښت تر څنګ د مضامينو د انتخاب او ليکلولو کار يې د مـولانا سعيد افغاني تـر مديريت او رهنمايي لاندې پر مخ بيوه.

دا جريده دډيزاين او محتوا له نقطه نظره ډيره پـه زړه پورې وه او د شاګردانو، استادانو او نورو مينه والو د پوره پاملرنې او تو جه وړ ګرځيدلې وه.

غواړم دبيلګې په توګه دښاغلي صديق الله د« مبارک شه» تر سر ليک يوښکلی شعرچې د« النجم»

د جريدې په څلورمه ګنه کې په ۱۳۳۷ هـ ش کال د عقرب په ۲۱ نيټه چې د دغه جريدې يا اونيزې فرهنګي لاسته راوړنو په اړه يې ليکلی او نشر ته سپارل شوی وه ستاسو پام راوګرزوم•

مبارک شه

دغــه عــزم او دا کــار شـه مبارک
د« النجم » دا اخبـار شــه مبــارک
چې غفلت ځينې راويښ قام او ټبرکا
دا خــدمت او داکــردار شه مبارک

چې غرض يې داسلام لاره ښودل وي
يــو قــدم پدغــه لار شه مبارک
د افکارو د روزنې درس به راکړي
هر يو درس يې په بار بار شه مبارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــرګنو ته بــه د علم رڼــا ورکړي
دا رڼــا او دا انـــوار شه مبــارک
د ادب او اجتماع لار کـې قدم دی
دا اقـــدام او دا رفتار شه مبادک
سعادت چې دخپل قام اوطن غواړي
د« سعید » دغــه افکار شه مبارک
د« صدیق » دعاقبوله کړې ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک
چهارشنبه د ۱۳۳۷ هـ ش کال دلړم ۲۱ نیټه
دهډې نجم المدارس

یادداشت:
د یادولو وړ بولم چې هغه وخت چې د النجم جریده نشریدله تر اوسه د پښتو املاء او انشاء بعضی د لیکلو ډول او جزیي قواعد بدل شوي خو ما د امانت داري لپاره د هغه وخت ټول مطالب په هماغه رسم الخط ثابت پرېښي.

د کتاب ځانګړتیاوې: مولانا نجم الدین آخند زاده د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوټولونه: امین الدین « سعیدي - سعید افغاني »
دافغان اســتراتیژیکو څېړنیزمرکز او د حق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدیر- جرمني

پته :
saidafghani@hotmail.com برېښنا لیک:

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځوریز برخه

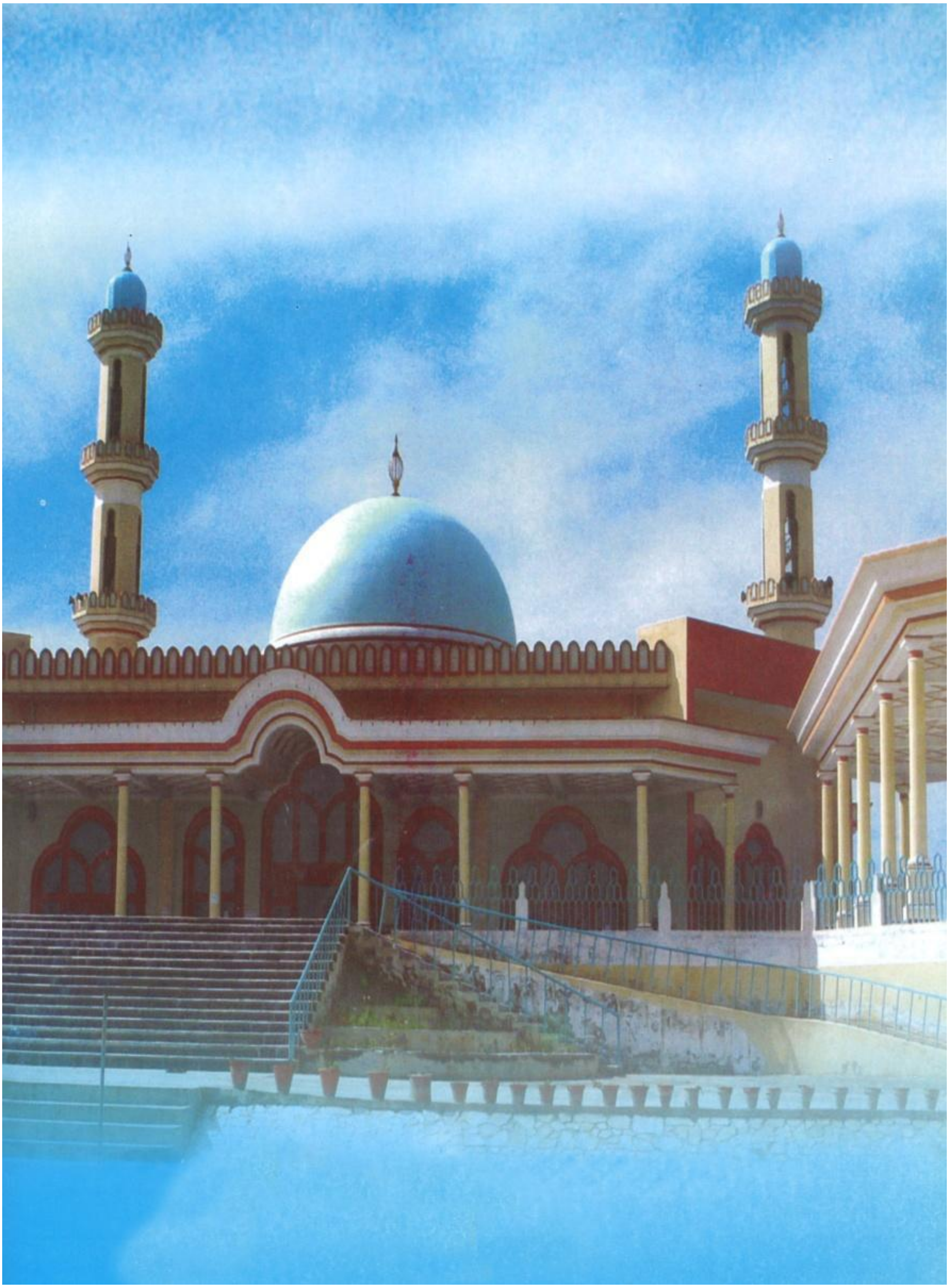

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دولسم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

اوه ورځنی پاڼه
بې د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږی

«د اخبار د مدرسی جریانات بیني او
اجتماعی، دینی، تربیوی خبر ورکوی
«مسلمان»
پوره مسلمان هغه دی چه د ژبې او د لاس
د ضرر نه ئې مسلمان سا تلی وی «حدیث»

ګڼه (۱) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د میزان (۳۰) (۱) کال

«مرام»

«سعید افغانی»

د الله په نوم شروع ده چه رحمٰن او رحیم دی. د کامل صفت وړ الله پاک دی چه د ټول مخلوق مربی د جزاء او حساب د ورځی مالک دی نو څکه وایو چه یوازې تا له عبادت کوو او تنها تا نه معاونت غواړو موږ ته سمه لیار وښیه د هغو خلکو لیار چه پیرزوینه دی پری کړې نه د هغو لیار چه ستا د غضب لاندې راغلی او نه د هغو کسانو لیار چه بې لارې روان دی آمین

وصلی الله علی محمد و آله وصحبه وسلم اما بعد

د خلکو خدمت تربیه او یوه کول دی که خلک یوه شی هر څه کیږی د پوهو رهم مسئولیت دا دی چه په ژبه او قلم سره د خلکو د یوه کولو خدمت په پوره پاک نیت ترسره کړی. د نجم المدارس مدرسه چه د مرحوم نجم الدین اخند زاده روحانی ستر مجاهد ترڅنګه ده مرحوم غازی اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید جوړه کړی. د غه مدرسه د ده د صالح خوی اعلیحضرت المتوکل علی الله محمد ظاهر شاه په روښانه دوره کښې د غه رشد ته رسیدلی چه د ژبې او د قلم په ذریعه د خلکو خیر او فلاح د پاره خپله تبلیغی وظیفه سرته ورسوی. هو د وطن په منابرو او مجالسو په اخبارونو او مجلو علی الخصوص د ننګرهار په ورځپاڼه کښې د مدرسی د منسوبینو تبلیغی خدمت هغه دی چه لیدل کیږی په همدغه اساس اوس د «النجم» د اخبار اراده سره د ټولو مشکلاتو منځ ته راغله دا اخبار به یوازې د مدرسی په ګذارشاتو اجتماعی، او دینی، تربیوی، مسائلو متعلق خبر ورکوی اوس به سم دستی په اوه ورځو کښې یوځل د چارشنبې په ورځ بې د رخصتی ورځو قلمی څو نسخی د مدرسی د پاره نشریږی امید دی چه آینده به د وسائلو د تکیل په صورت د عامو خلکو د استفادی نه هم صرفه او دریغ نه وی موږ په دغه کار کښې د امید وارۍ هغه چا سره لرو څو مره چه موږ نه د کار او خدمت اراده او وزنولری هم د ضرورت په اندازه شته دی

«خبرونه»

په نجم المدارس کښې د مدرسی د علماؤ له خوا د پاکستان د حکومت او ضاعو باندې چه په هغه ملک کښې ئې نظامی حکومت روان کړی د وزیرانو او مشرانو بند یا نول او د خلکو په اختناقولو بخث دی تاسف او د خوارشینې ظهار وشو. د اوضعیت ئې د دنیا د امنیت او اسلامی نظام بانو موجب د پاکستان د مسلمانو خلکو د پاره ئې د کوم بل ځای په تحریک حاد شه و بلله.

«سره میاشت»

موږ خلکو ته د سرې میاشتی د مؤسسی تقویه د اسلامی لیار ښوونې په مطابق معرفی کوو امید لرو چه د نجم ز بلو د پاره به د غه مؤسسه د معاونت لاس ورکړی

«د معلم د ورځی په متعلق»

په نجم المدارس کښې د پوهنې د وزارت د غه اقدام ته ښه هرکلی وشو وویل شول چه د معلم د اهمیت او قدر دانی ئې په وجه به د افغانستان د آینده نسل تربیه نوره هم قوی شی.

«نوی پروګرام»

سږ کال په نجم المدارس کښې نوی درسی پروګرام عملی شو د دغه پروګرام په مطابق شرعی علوم ویل کیږی او حیاتی مضامین

(c) ketabton.com: The Digital Library

« هیله » ښاغلی «حضرتخان»

ذه ددی اخبار پر متعلق دقا درلوا ناذرت نه هیله لرم چه دخلکو او دجامعی دفایدی او دراتلونکی سعادت له پاره ئې وسیله وګرځوی موږ دمدرسی منسوبینو دپاره خو مره چه دی پاڼی سره په زړونو کښې علاقه او محبت او دلچسپی لرې هغومره دخدمت توفیق هم غواړو. دلوستونکو شوق او ذوق دی د دوی دراستفادی موجب د نورو د پاره دی دښو لیارښوونی اساس شی.

« ژبه او لاس » «سعید افغانی»

ژبه او لاس دژوند په ارخونو کښې دیوره پام لرنې وړ په دژبې او لاس محرک باید اداره شی دکارو خبرو ښه او بد ترخه او خواږه اکثر په ژبې او لاس اجراء کیږی.

« پښتون قام » «پاچاخان»

پښتون قام ښه قام دی یا د ر چه زما قام دی ځکه ما ترښه ښکاری دد نیا دحوا دنو مقابله ډیره ښه کولی شی هر راز سختیو ته ودریږی ټوپک، ماشین او غیر هر مصیبت ته ټینګیږی خو ډیره پیسو ته نرشی ټینګیدی.

« تقدیر » مولوی عبدالمجید «حمیدی» مدرس

تقدیر تول مصیبت زده او غمجنو خلکو ته تسلی ورکوی پریشانی کانی خفګانونه له مینځه باسی. تقدیر خلک دمایوسی نه خلاصوی د اطمینان او امید واری ساحی ته ئې راباسی کم سړی د ډیر ثروت او غنا خاوند شی دتقدیر په تصور دکبر او غرور نه په خنګیږی او که بیا دډیرو تکلیفونو او مشقتو نو سره مخامخ شی بی صبری جزعه او فزعه نه کوی او دتقدیر په خیال ځانته تسلی ورکوی. آدم علیه السلام باندی موسی علیه السلام تنقید وکړو چه ته هغه آدم ئې چه دستا په ګناه سره ستا ټوله اولاده له جنته راووته آدم علیه السلام د هغه په ځواب کښی وویل چه ایا تورات زما د پیدا ایښت نه څو کاله دمخه پیدا او ۴ هغه ورته وفرمائیل چه څلویښت کاله بیائې وویل چه تورات کښی دا سی نه ؤ لیکل شوی چه آدم به دا سی کار کوی ؟ موسی علیه السلام وفرمائیل هو آدم علیه السلام وویل نو دا زما کار د تقدیر حکمت ؤ موسی علیه السلام چپ او آدم علیه السلام غالب شو.

« دتقدیر ګناه نه ده » «سعید افغانی»

تقدیر دقدرت کار دی زمونږ وظیفه کار او عمل دی قدرت مونږ ته اختیار راکړی عقل او فکر او اعضاؤ لرو وسائل هم شته نو که مونږ ښه کار او عمل نه کوو دا نو د تقدیر ګناه نه ده

« کار او کسب د اسلام په نظر » مولوی احمدګل «مدرس»

« دنبوی حدیث نه »

دحلال کسب طلب فرض دی ښه پاک شی چه تا سو خوری هغه شی دی چه ستا سو دکار او عمل محصول وی که دحضرت محمد مصطفی «ص» ژوندانه ته ځیرشو او دسیرو او احادیثو کتابونه مطالعه کړو دده علاقه مندی دکار او کسب سره پوره ورڅرګندیږی دمحمد (ص) او صحابه ؤ تجارتونه دستار ۴ مخ په پاڼو کښی ثبت دی د مصطفی (ص) دلوی عادتونو او خصوصیاتو نه دا ؤ چه اکثر به ئې خپل کارونه په خپله کول په کور کښی هم ځینی دکور کارونه په خپله انجامول. هر قسم او کار چه ورته مخ کیدهٔ بی دکوم عیب او عار نه ئې ترسره کوه. ده دضرورت په وخت کښی دمسافرینو دکورکارونه هم انجامول. هغه چه مشاغل ئې کم وی کولی شی چه دنورو کارونه وکړی مګر حضرت سید الابرار په داسی حال کښی چه په ډیرو مهمو مشاغلو مصروف ؤ دده نه داسی وضعیت دکار او د خلکو سره دکمال علاقه مندی ښه بلل کیږی.

« توکل » مولوی عبدالشافی «مدرس»

چه پر کار او عمل اقدام وشی بیا د نتیجی او ثمری توکل په خدای دا توکل دی نه داچه څه نه کړو شو تا سمت لو او وایو توکل په خدای توکل دکار او فعالیت نه وروسته ځیږدی که د تدبیر او مشوری نه کار او خستل شی او سړی بیا بیا هم مایوسه نه شی کار کیږی او که فرضاً ناکام شی مسئولیت ئې ساقطیږی خدای پاک د مشوری نه وروسته دکار د عزم په صورت د فتوکل علی الله امر لری.

« اعلان »

که څوک په شرعی مسائلو کښی دمدرسی نه پوښتنه وکړی که ددفعی او د جرحی په مقصد نه وی مدرسه به د نجم المدارس د علماؤ په ذریعه سم دخپلو مقرراتو سره ځواب ورائی.

« دی اخبار دپاره »

دی اخبار ته باید ډیر مختصر مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنۍ پاڼه

په میاشت کې دوه ځله

چارشنبه نشریږي

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر

مرستیال «حضرت خان» د دوهم ټولګي شاګرد

اداره په هډه کښې

پته «ننګرهار نجم المدارس»

د اخبار د مدرسې جریانات نیسي او اجتماعي، دیني، تربیوي خبرونه لري

«مونږ» «سعید افغانی»

مونږ پښتانه مسلمانان یو اصیل پښتون — او مسلمانان اوو مونږ د خپل قام د خپلې او د ټولو خلقو ساتنه

ګڼه (۲) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۷) (۱) کال

«سبز تعلیمي کال» «د مدرسې په انجمن کښې اوریدل شوي» «سعید افغانی»

که خدای کول سبز کال د مدرسې د خدمت د پاره زما خیال دا دی ۱ که د مدرسې تعمیر دلیلیونه تر درسونو پورې ټول منظم وترول شي ۲ که د کتابخانې نه د استفادې د پاره او د اخبارو او جرائدو نه په همدغه کتابخانه کښې کوم تنظیم جوړ د ماز دیګر نه د خوانه د تفریح په ډول مطالعه په همدغه کتابخانه کښې وشي بیلا به ټولی او که په همدغه کتابخانه کښې راډیو هم د استفادې د پاره وي بنه ده ۳ که دیو مختصر علمي اخبار په هفته کښې یو ځل خولسي ترتیب شي او ددې د پاره په هره میاشت کښې افتخاري مدیر او ددې اعضا تعیین شي بنه به وي ۴ که زمونږ په لاس کښې لوخه بیسې راشي ترڅو ځینې اصلاحي او تنظیمي کارونو د پلیشی رقت د پاره صرف شي که د انجمن تنظیم د میلمنو د تګ اوراتګ او د اسې نور ضروري مصارف چه په بودجه کښې ورسره مساعدت نه لرو ۵ په سبز کال کښې مونږ سره دا خیال هم دی که دیو کوم حرفت او صنعت کارخه د مدرسې سره مناسب وي آلات او اسباب پیدا او کار شروع شي ۶ مونږ غواړو چه په سبز کال کښې د مدرسې د طلابو د خوابګو د تکمیل د پاره چه له ډیرو خوانه ددوی د استفادې د شیانو نه ګټه په لاس راشي او له بلې خوانه ددوی مشکلات هم په نظر کښې ونیول شي دیو دکان سرپښته ضروري ده د ادکان به اوس په محل ودې پانګې سره دیو مجلس وي کار به خیر شروع کړو تر څو د آینده د پاره بنه انکشاف پیدا د مدرسې په ګټه تمام شي مقصد دا چه دا دکان آینده د مدرسې د معلمینو او اداري خلکو د مالي بنیې د تقویې د پاره اساس او د مدرسې د پلیشرفت د پاره ممد د طالبانو د مشکلاتو د حل د پاره به هم په کښې خیال دی ۷ ددوهم ټولګي محصلین دي هر کال د مدرسې د عمومي اصلاحاتو د پاره غور کوي کو بنبنږ د د کړي چه د مدرسې د بنه والي د پاره د مخکښې کال نه زیات عمومي توجه پیدا لوی تحصیل شروع په آخر د کال کښې د خپلو کارونو راپور کلني ټولنې ته وړاندې کړي د اکار د اسې صورت لري چه اول تر اوله ددوهم ټولګي اعضا یو تربله اخوت، همدردي، حوصله منه ګذاره عملي کړي او بیا د مدرسې د اصولو تعمیل تقوی خپلو اوضاعو ته بنه تغییر، پاکي، اتفاق، دد تیاد اوضاعو ته باخبر تیا، ددوهم ... اره شوق او ذوق په کار بخښلي ... هم ... کښي

«خبرونه»

«د مدرسې د اوضاعو په مناسبت»

۲۹-۷-۳۷ تاریخ چه په نجم المدارس کښې د مدرسې د اوضاع په حقله مجلس جوړ شو مجلس ملا سید غریب د قرآن کریم په لوستلو افتتاح کړو په دغه مجلس کښې مولوي عبد الشافي مولوي عبد المجید مولوي محمد شریف د مدرسې مدرسینو او مولوي محمد ایاز د مدرسې منتظم هم ادګه ملا حضرت خان، ملا عبد الرزاق، «ر آسف» ملا محمد ابراهیم، ملا شمس الاسلام سید محي الدین «علوي» صدیق الله ګګړی» ملا شاه جهان د مدرسې شاګردانو ونیا وی او مضامین ولوستل او بنه مفید نکات ئې بیان کړل په آخر کښې «سعید افغانی» د مدرسې مدیر د استاذانو او شاګردانو د او ضاعونه د رضائیت اظهار او وی ویلی که څه هم زه د مدرسې په موجوده اوضاعو خوښ یم مګر خو مره چه زمونږ د پاره په کار ده خصوصاً بایله په دغه آساس قوي قدمونه پورته شي مجلس دوطن د آرامۍ او ترقۍ په دعا خاتمه ومونده.

«بخشش او تحسین»

په دې لمر د عقرب د معلم د ورځې په مناسبت په جلال کوټ کښې یو لوی مجلس جوړ شوی و په دغه ټولنه کښې د نجم المدارس مدرسین او منسوبین هم حاضر و د مجلس په آخر کښې ځینې د مکاتبو معلمینو ته او مولوي احمد ګل د مدرسې مدرس ته دیوې میاشتې معاش مکافات او مولوي محمد شریف او مولوي عبد المجید او مولوي عبد الشافي او مولوي شمس الرحمن د نجم المدارس مدرسینو ته د تحسین ... ورکړه شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«د اول مخ پاتې»

جنبش د اخبارو لوجرایدو سره علاقه او شوق زیات مضمون نیکل او د اسی لوز ضرور مسایلو ته فکر او توصیه وکړي که د دولسم ټولگی اعضا په وار سره دوه دوه ورځې دروسته د حاضرۍ په وخت کښې یو څو مختصری جملې د اصلاح په ډول لوز و شاگردانو ته په لاندی شي الطور سره بیان کړي بلکه به ډوی لـ د پاکی او نظافت د لوازمو مخ ښوی د مناسبو او ملی جاموس ښته ۲ په صنوفو کښې یو تی بلکه ښه اخلاق گذاره ۳ د درسو د اهتمام د پاره غور ۴ د لیلیو د تنظیم او ترتیب سره ښته او توصیه ۵ د دوی مخو په ظرف کښې چه کوم نا وړه حرکات د متعلمینو له خوا حس شوي وي مجمل په کنایی طرز سره یوه کول او توصیه ۶ د حاضری د پاره عمومی وصایا وی ۷ د ملاریی د پیښې د مخ نیوي د پاره د ټولو شاگردانو د دقت په وسعی سره توجه ۸ اخبار شوق ۹ د موخ او جماعت، تقوی او پرهیز گاری اهتمام ۱۰ د کار او عمل د پاره په خپل وخت کښې توجه ۱۱ د ملاریی د تعمیر د آبادی د پاره د خپلو لاسو لوز د قوة نه هم کار اخیستل زما د غه مطلب د سبق کال د پاره یقین لرم چه پوازی زه په خپله ترسره کولی نشم که زموږ د مکتب د منسوبینو له خوا مساعدت وی ا میل دی چه ملاریسه به د دغه افکارو په تعمیل د عقیدی امید واری سره عملی کړي د اهم بایلی و وایم چه زه د ملاریی د ښځې د لوړ والي او د اسلام او د دین د خدمت د پاره لوز مسئولیتونه او وظایف هم لرم امید کوم چه د دغه مطالبوتی سره کولو د پاره زموږ د هر وخت اخبار ضروری د لگښت شی.

«اعلان»

که څوک په شرعی مسایلو کښې د ملاریی نه یو بنتشنه وکړي که د دفعی او جهجا په متصل توی ملاریسه به د نجم المدارس د علماؤ په ذریعه سره د خپلو مقالو سره جواب وو الی.

«دی اخبار د پاره»

دی اخبار ته بایل چه مختصر مگر زیات مفید او متین مضامین تهیه شی.

«د وخت اهمیت» مولوی شمس الرحمن «ملاریسی»

ښکاره او هویدا ده چه هر وخت ځانته او جلا قلار او اهمیت لری او هر کار د خپل مخصوص وخت پوری موقوف وی. په ځوانی کښې تالاش شوق او ذوق حرکت او حرارت وی په زوړ والی کښې بیا بیل ډگه حال جلا افکار او سنجش وی. د روغتیا مهم شی او وخت ته د ناروغتیا مرتبه او وخت تشی رسیدلی د مال اری او هستی وخت بایل قلار وکړو د غې پیسو په ځلو غمه وخوږ وا او د اځکه چه د غه مهم شی ته د دقیق او نا توانی مرتبه تشی رسیدلی. موږ چه گورو د انسان عمر د دی لوټو لوټو لالو او بیلا لالو سره اخته دی د انسان عمر او ژوند دو پرد کڅ توب نه تر ځوانی بیل بیل مناسبات لری د انسان د عمر نه چه لمحه یا ثانیه تیریږی هغو مره د انسان د خود عمر ملا کمیږی نو بایل هر انسان خپل عزیز عمر لا ابالی ونه شمیری د ښلی ښلی زمانی څخه استفاده وکړي لکه چه رسول «ص» یو صحابی ته فی مایلی دی غنیمت وگڼه پنځه شیان نه پنځو د مخو څخه ځوانی خپله مخوا د زوړ والی نه د روغتیا خپله مخوا د ناروغتیا مریضت او توانائی خپله مخوا د فقر او ناتوانی نه فراغت خپل مخوا د مشغولتیا نه ژوند خپل مخوا د مرګ نه.

«وطن» «آسف» د دولسم ټولگی زده کوونکی

حقیقت دا دی چه د وطن مینه د هر چا نه زیاته ده د امینه دا سی شی ده چه لوی لوی خلک حتی پیغمبران هم تری ځان نه شی خلاصولی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم کوم وخت چه د مکی شریفې څخه هجرت کولو نو د ښلک په وخت کښې ئی له ډیری سوزه څخه مکی معظمی ته دا سی خطاب وکړو چه که زه د ستا د اهل له لاسه توی ولی نو هیڅ کله به زه له تا څخه نه وائی جلا شوی. د وطن مینه او محبت د ایمان څخه یو خی شمیرلی شی لو نیا پدی اساس موږ باید د دیته ډیر متوجه شو چه د خپل گران هیواد په آبادی کښې زیار او زحمت وباسو که څوک غواړی چه د وطن د ترقی د پاره څوده بیاری او چاری وسنجوی باید د هر څه نه د وطن د خلکو سره سبر دو به وښیسی که موږ غواړو چه مملکت مو په مترقی ممالکو کښې وشمیرلی شي باید چه په گډه سره د وطن د خیر د پاره ملا وتړو او ذاتی او په اخلاقو څخه ځان او لوز و ته د نجات وسایل برابر کړو او په ریښتیانی ډول سره د ورور ولی او وحدت لاسونه ورکړو په دی وخت کښې نیمه وی کوم چه زموږ گران هیواد به د ټولو کاميابو مهکی وگرځی.

÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ د النجم ÷ په ÷ حقله ÷

ای گرډ لو نیکوالانو ÷ ای د مینی ښنکلانو ÷ ای د خاوری خادمانو ÷ ای با فیضه ادیبانو ÷ چه له خاوری قربانیږی ÷ مال او سر څنې تیریږی به ÷ د علم مخ ته ورته ټیریږی خپلو وسیو کښې لغمیږی ÷ غیرت منو افغانانو ÷ د غه لوی خوب اخبار ÷ په النجم دی یادگار ÷ مضامین ئی مزه دار ÷ که دی نش که اشعار ÷ مبارک دوی پوهانو د اخبار به لوکا خدمت کړي ÷ خیر خواهي به د ملت کړي ÷ او از ونه به اوچت کړي خلک به پوره ته له غفلت کړي ÷ ښه د هیر دی محبانو ÷ په کښې شته پند او حکمت درس د دین او دیانت ÷ اخی روح کښې تقویت ÷ ښه خبرات او لوی نهضت فدا یانو صادقانو ÷ که څه هم ښی جوړیدی شته ÷ ښه د فکر منظری شته ÷ ډیر ښیاتی ته دوه دری شته ÷ خارجی او هم دی شته ÷ ترقی گوروای پوهانو ÷ علوی ریښتیا هم [illegible]

النجم

چلوونکی ❀ سعید افغانی ❀ د نجم المدارس مدیر
مرستیال ❀ حضرت خان ❀ د ولسم ټولګي شاګرد
اداره ❀ په هډه کښې
پته ❀ ننګرهار نجم المدارس ❀

اوه ورځنۍ پاڼه
ی د ورځنۍ دوه ځو هره
چارشنبه نشریږي

د الاخبار د مدرسې جریانات نشر او اجتماعي، دیني، تربیوي، خبروني کوي

ګڼه -۳- چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب -۱۴- -۱- کال

❀ ژوند ❀ «سعید افغاني»

ژوند یوه معنی ده دا معنی هغه چا حل کړي چې د ځان اود جهان په فکر په پاک عشق حرکت او جنبش ورنوي

❀ امیدواري ❀

«حمیم کاکړ»

موږ د دغه اخبار ته نهایت خوښ یو او دا ځکه چې د علماو په غاړه تبلیغ او امر بالمعروف دی او د تبلیغ لپاره هر ډول چې لري خوله او قلم وي د پاره چې د نجم المدارس الله ټول علماء د قلمي تبلیغ لپاره هم تقویه او تربیه شي دا النجم د اخبار کار شروع شوی ګمان کوم د الاخبار که څه هم اوس د مدرسې د مدرسینو او متعلمینو لپاره خپریږي لاکن د وسائلو او شرایطو د پوره کیدو په اثر کیدای شي چې د مدرسې لهٔ خوا عام اخبار او د خلکو د دیني خدمت په لیار کښې یو مؤثر قدم شي او هر څای ته ورسیږي دا النجم د لیدو نه معلومیږي چې د النجم اخبار دیني تربیوي اجتماعي شیان خپروي او د مدرسې جریانات او پرته تنګ باندې لنډ اندازې او د علماو او د خلکو په افکارو کښې د یو والي او همکارۍ لپاره کار کوي خو ټول به یو ځلراو متین عزم سره د حکومت او ملت د خیر او بهبود د پاره کار وکړي هلته به دا معلومیږي چې د النجم اخبار غواړي چې ډیر علمي مضامینو سره د خلکو افکار تنویر او روښان کړي او بد رسومات او پراګنده خرافات د خلکو نه لرې کړي او د اسلامي دین په اصلي اساس روښانه لیاره کوم چې د هر چا د خیر لحاظ په کښې وي خلک روان کړي نو په دې ملحوظ دا اخبار ډیر یو مبارک اخبار او یو عالي مطلب او هدف لري نو مې باید هر څوک دې اخبار ته خوښ یو او د تقویې لحاظ ئې وساتي ❀ خدایه ❀

دلپښتون د کامیابۍ لپاره خدایه
دلپښتون د نیک نامۍ لپاره خدایه
دا النجم سره اوچت او سره بالا کړې
دلپښتون ملت د ګټې لپاره خدایه
چه ټول کړي پښتانه په یوه لیاره
خپل مینځو کښې همکارۍ لپاره خدایه
دا النجم واسطه او ذریعه کړې
دلپښتون د غمخوارۍ لپاره خدایه
دا النجم الله نجم سره رڼا کړې
د حمیم د دې زاریه لپاره خدایه

❀ زړه ❀

«حمید افغاني»

په بدن کښې د غوښې یوه ټوټه ده چې صالحه شي ټول بدن سره کیږي او که فاسده شي ټول بدن فاسدیږي با خبر اوسیږئ چې دغه ټوټه زړه دی ❀ حدیث شریف ❀

زړه د روح مرکز دی او په ټول بدن باندې ریاست لري د زړه اصلاح په علم سره اخلې او د علم اندازه په عمل کښې معلومیږي هغه عمل به کار دی چې د خیر او بهبود اندازه وسره د خدای «ج» د رضا موجب د ځان او د خلکو په درد وخوري تقوی او پرهیزګاري د زړه کار دی سره ګډ اره سره سلوک هم د زړه اړه دي او عزم غواړي د ځان او د خلکو د بهبود لپاره هغه هغه زړه کوي چې د انسانیت په رڼا روښانه وي د زړه ځان روښانه وي نو ل نیت پیدا کوي او یو هم مینځ ته راوړي ❀

❀ پوهه ❀

هغه خلک پوهیږي چې د ځان او د بل د خپل او پردي په پیژندلو او پالزوینه کښې خطا نشي هغه قوم حتماً په وطندارۍ چې د ژوند په اسرارو پوهه وي او وار په ګام د خپل اساسي هدف تعقیب وکړي هغه ملت د ژوند حق لري چې د دوی ذهني انکشاف د آینده او مستقبل په سنجولو کښې د استدلال او د منطق د تعمق او د ژور فکر په بنا ځان وي داسې نه چې کورکورانه تقلید او هر څه ته په سطحي نګاه ګتل وي هغه علم په درد خوري چې د ضرورت او د خیر اندازه ورسره داسې نه چې خوشې ګډیدل ابوځان سنبودل وي هغه کار ته باید اقدام وشي چې د بوالهوسۍ نه بهر ځان او د خلکو د زیان نه خالي د عصر او زمان مستند ایجابات او د ملت معقول عنعنات ئې ومني هغه پوهان باید د خلکو مقدرات وسنجوي چې د خلکو د ذهني استعداد اندازه لګولی شي هغه وخت باید خبره وشي چې تاثیر وښئي د خلکو سره باید هغه وضعیت وښول شي چې په یو قرار تر آخره ئې وچلوي هغه خلکو ته باید موقع ورکړې شي چې د علم او پوهې په مساوي درجه او وجدان خاوندان وي هم د هغه شخص باید قدر وشي چې خپل خیر او شر د جامعې په خیر او شر کښې ګوري هغه ډاکتر او فیلسوف دی چې د قوم په درد د یوه د محیط د اوضاعو په مناسب د د صلاحاتو چاره وکړي شي د قوم او د وطن بنیادي خیر وند پوهه، اقتصاد او صحت دی نو په دې ملحوظ هغه قوم او وطن کامیاب او موفق دی چې په دغه دریو اړه شقونو کښې د کار خلک په کار اچوي

«سعید افغاني»

(c) ketabton.com: The Digital Library

«محبت» حضرت خان

محبت یوه د زړه پورې خوږه کلمه ده چې معنی ئې د
لوځا، یا یو شي او یا یو کار سره مینه، رشته
او علاقه لرل دي د انسانیت حقیقي تکامل او یوه
والی په محبت سره راځي په نړۍ کښې هر څوک
هدف او مطلوب ته رسېدلی شي چې د خپل هدف
په لیاره کښې په محبت سره قدمونه پورته کوي هر
چا ته چې په خپل کار کښې محبت وي نو کار ئې
بې تکلیفه او سنه اخاميږي هود ننه په کور
کښې هم د افرادو محبت د کور د انتظام دپاره
ښايسته ګټه شوی او بیا په یو کلي او قریه کښې
د خلکو یو تر بله مینه او محبت د هغه کلي او قریې
ښې د نیک نامې او ښه والي لویه وسیله
ګرځي د یو قوم او ملت لوړتیا او پرمختګ
د محبت له پلوه حاصلیږي په خلکو کښې اتفاق
او یووالی هم د محبت څخه زېږېږي نه او نشا
ت نېستی لټي ئې دا چې محبت سره هر څه کیدی
شي او د هر څه لپاره یو اغیزمن عامل او قوي
محرک محبت دی د لیکنیا محبت یو قوي محرک دی
مګر دومره لازم دی چې د محبت مناسب ځایونه
وپیژنو او په دغه اساس د محبت قدمونه پورته کړو

«معاونت» «سلطان عزیز»

وتعاونوا علی البر والتقوی ولا تعاونوا علی الاثم والعدوان واتقوا الله ان الله شدید العقاب - قران کریم
دانسان د ګټه اړی لو یو او دګټې ژوند ون موضوع د
یره مهمه او بار پاکه مسئله ده لوډدی ضروری مسئلې
د حل دپاره الله (ج) حکیم حقیقي د مخکښې آیات په
ذریعه لیار ښوونه کړې او ارشاد ئې فرمایلی چې
مطلب ئې دادی د ښو کارونو په کولو او د بدو کا
رونو نه په ځان ساتلو کومک او مل د کارې
کوی په ګناه کولو او تجاوز باندې یو بل ته رشته
او معاونت مه کوی خدای پاک خپل دا هدایت
سره تقویه کوی او وائی وډار ېږی د الله (ج)
څخه او دا ځکه چې یقینا الله پاک ډیر سخت
دی د عذاب له پلوه) یعنی بدې منونو هدایت
د داسې لوی مقتدر ذات الله (ج) باندې عمل
وکړو او ښیلان مونږ د دائمی سعادت دپاره یو
تر بله د اصلاح خیال او تعاون هم ضروري دی هغه
وخت چې ټول خلک اصلاح شي بیا کیدی شي
چې دا مشترک او د هر یو ځان ته پیښې هم
ته لو مطلوب منزل پورې ورسیږي.

اعلان

که څوک په مشرقي مسایلو کښې د مدرسې
نه یو منشننه وکړي که د دغې او د جګړې
په مقصد نه دی مدرسه په د نجم المعا
رف د علماؤ په ذریعه سره د خپلو مقا
لو سره ځواب ورانې

«حصیله»

مونږ غواړو چې د نجم الدین اخندزاده
صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله
څه ولیکو که چا ته د ده د ژوند
اند د حالاتو او د ده د غزاګانو
او د ده د ماذونانو او مخلصا
نو په متعلق موثوق معلومات
وي هیله کوو چې په دغه لیار
کښې مونږ سره معاونت وکړي

د اخبار دپاره

دی اخبار دپاره باید ډیر مختص
مګر زیات مفید او متین مضامین
تهیه شي

همکاري

«حمدالله درو نوي»

هر قوم او ملت د خپل اجتماعی ژوند د مخکښې بیولو او د ټولو ننګرتیا و د پوره کولو لپاره همکارۍ او یو تر بله هرستې او لاس ورکولو لپاره
به هر وخت کښې ضرورت حس کوي هم د تاریخي څېړنو له مخې څرګنده شوې ده کوم محیط او جامعه کښې چې د همکارۍ روح قوي
شوی او ددې په مذاق خلکو کار کړی مخوی د ترقي په لیاره کښې ډیر قوي قوي ګامونه اوچت کړي او په اثرومند اند طور سره
خپل مقصود منزل ته رسیدلی دي بالمقابل له دې بې بها نعمت څخه بې برخې او پس پاتې طبقات د فنا خوا ته دوان د فلاکتونو بې پا
یانه دریاب کښې غرق د فلاح او نجات ذوا وګل ور څخه ورک شوي دي له همدې امله اسلامي قوانینو هم لفظي همکارۍ
ته پوره توجه او پام لرنه کړې ده او د همکارۍ د خیال ساتلو په باره کښې ئې ښه اکید اشارات صادر کړي دي رښتیا ده چې ځان
له یو سړی او یا یو ازې یو اندام ټول کارونه هیڅکله نه ترسره کیږي ځکه چې د انسان حیاتي درې د حیات ډیر شقونه او احتیا
جات لري او هر شق ضرور صحیح کارکونکي غواړي چې دا ټول بیا په کړه سره د همکارۍ د لیارې نه خپل حقیقي مرام او مقصد ته به
موفقانه صورت سره ځانونه ور سوی انسان د اسبابو په عالم کښې زېږېدلی او د اسبابو په واسطه ژوند کوي دی هیڅکله نشي
کولی چې ټول شیان خود سره پی د کوم اسبابو او شرائطو څخه مفت پلاس راوړي بلکه ده دپاره د هر څه نه مخکښې د هر شي د منا
شیو او مصادرو پېژندنه ضرور ده د همکارۍ دپاره دا دوه شیان ډیر اهم او ضروري دي ۱- د مطلب یو والی ۲- یو تر بله
اعتماد نو باید مونږ کوشش وکړو چې یو تر بله په خبرو ځان سره یوه کړو او د اعتماد وسایل برابر کړو که د لښې موجوده حالت با
ندې نظر واچوو مونږ مجبور یو چې د همکارۍ دپاره پوره اهتمام وکړو ځکه چې قوم ملت او حکومت کامیابي او کامیابي د همکارۍ نه پرته
نه شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر

اوه ورځنی پاڼه

د اخبار د مدرسی جریانات ښیی او

مرستیال «محمد هاشم خان» د دولسم ټولګی شاګرد

بی د رخصتی د ورځو هره

اجتماعی دینی، تربیوی خبرونی کوی

اداره په هډه کښی

چارشنبه نشریږی

پته «ننګرهار نجم المدارس»

«بیداری» سعید افغانی

خو مونږ چه غواړو بیا خدمت وکړو هغو مونږ باید پوره بیدار او سو و یلا دلو د او پو بار وی.

ګڼه (۴) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۱) (۱) کال

«مصلح او مجاهد»

سعید افغانی

ددغه عنوان لاندی غواړم چه د ملا نجم الدین اخند زاده صاحب سوانح چه په خپل وخت کښی زیات مصلح او د انګلیسانو په مقابل کښی په کلو کلو جنګیدلی بیان کړم. «دده اجمالی پیژندنه»

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب د امیر عبدالرحمن د پاچاهی په وخت کښی یو دلوی اعتبار خاوند و. دغه شادی سره د ماذونا فرد کابل په بنار کښی بندی کړو. دی د بنګ خانی نه په یو خاص ترتیب مخ په مشرقی وتښتید او هلته د مجاهدینو مشرقی په سرحد تو کښی د مهمندو په سیمه په ژړوبی او چمرکند کښی اوسید او د انګلیسانو په مقابل کښی به جنګید. دی بیا د امیر حبیب الله خان د پاچاهی په وخت کښی د هغه په غوښتنه او عتماد بیرته افغانستان ته راغی او د ننګرهار په ولایت کښی د جلال کوټ نه مخ په جنوب د هډی په قریه کښی اوسید. دده د همدغه پاچا په عمر کښی دیر د اسلام د دین د ساتو محکم کړو او هری خوا نه ئی د لیښی او بلی خوری شوی او دی د درسی لوی شخصیت خاوند شو چه په ټول افغانستان کښی ده د خلکو په عقید او حاکمیت د رلوده د غه ملی شخصیت د همدغه امیر حبیب الله په وخت کښی ۱۳۳۰ هجری قمری کال د رجب د اجل داعی ته لبیک وویلی. په دی حساب دده د وفات تاریخ (قبر غازی) دی. دده مزار او مقبره د هډی په قریه کښی ده او د حضرت سردار محمد داود د افغانستان د صدر اعظم په اهتمام بنیاد جوړ شوی دده هدیره د ټول مشرقی او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پښتونستان د خلکو د عقیدی ځای دی.

«پوښتنه»

اداره

مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی ؟؟؟

یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱) «ځواب»

سعید افغانی

د مدرسی د پاره د همکاری خیال ضروری دی تر څو علماء کار خلک خیرخوا او مفید و پیژنی.

(۲) «ځواب»

محمد انور دوار الحفاظ مدرس

د مدرسی د پیشرفت د پاره هرڅه نه مخکښی تقوی ضروری ده ځکه چه اسلام په تقوی او پرهیزګاری سره پیشرفت کړی دی.

(۳) «ځواب»

مولوی احمد ګل د نجم المدارس مدرس

مدرسه به هله مخ پر وړاندی لاړه شی چه په دی کښی درسی افراد تربیه شی چه ددین او د جامعی دواړو لوړ شی یعنی بشر تربیه

(۴) «ځواب»

مولوی عبدالمجید نجم المدارس مدرس

زما په خیال چه د مدرسی د ترقی د پاره دا په کار دی چه مدرسه دوی برخی شی یوه رسمی او بله ملی چه یوه برخه د حکومت په مرسته او دویمه برخه د ملت په مرسته مخ پر وړاندی لاړه شی.

(۵) «ځواب»

مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرس

د مدرسی د مخکښی تلو د پاره ۱ باید چه په ما بین د منسوبینو د مدرسی کښی اتفاق او اتحاد وی او هر یو مدرسه خپله وګڼی ۲ د خلکو سره علاقه پیدا کول او د خلکو د ذوق سره سم اصلاحات کول په کار دی.

«جهان»

شاجهان دلیو لسم ټولګی شاګرد

حقیقة که بشر د ذری په سترګو د جهان په دی لویه او ازاده فضا کښی نظر د رجوی او د عقل په ذره بین کښی په دقت سره کتل وکړی نو خود به و پوهیږی چه جهان ئی په کومه اندازه وړاندی تللی او په دی به هم و پوهیږی چه د دوه حیات په ټولو خواوو کښی ترقی چه ئی پرون په جهان کښی لیدل کیږی په هغه او د خبر به لاس راغلی، ئی چه جهان کښی هغه شیان موجود دی چه خپر زما نه مخکښی و نیشی عقل نه منل د نوی په تو ګه تکره راغلی، مصنوعی سپوږمۍ او د وسی نور چه ذره دنیائی د وجود څخه بی خبره پرته وه مونږ پوهیږو چه د غه نعمت خلکو منځ ته راوستلی او د انسان عقل او نیکا وی، کار او عمل د و مدارج طی کړی هو کار او عمل لوی منزلت لری زمونږ ټول مطالب زمونږ د حرکت پوری مربوط دی که مونږ غواړو چه د جهان سره متساوی ژوند وکړو نو لازمه ده چه په کسب او کار کالی منګلی خښنی کړو. د د په د مروت خبره نه وی چه د بل چا د سعی او عمل په محصول باندی ژوند وکړو.

«د جهان د پاره»

اداره

مونږ هم ژوندی یو مونږ هم د جهان په یوه ښار کښی ژوند کوو نو مونږ ته هم په کار ده چه د جهان د دی ښار د رفاهیت خیال وساتو زمونږ د وطن اړامی د دنیا او د جهان د اړامی په مسایلو کښی پوره لاس لری نو مونږ باید مونږ د ځان او د ټول جهان د خلکو د اړامی د پاره کار وکړو نو ده دنیا هم باید د دنیا د دی ښار د اړامی د پاره د ځان د اړامی په لحاظ د پوره معاونت او مرستی نه کار واخلی که د انسان یو فرد نا ارامه وی او مرور وی نو د انسان نا ارامی موجب ګرځی نو مونږ باید ځان او جهان ته ځکه چه لازمه ده باید ښه متوجه شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

« مبارک »

صدیق الله
ککړکی

دغه عزم او دا کارشه مبارک
د النجم دا اخبار شه مبارک

چه غفلت ځنی راولیش قوم او تبار کا
دا خدمت او دا کردار شه مبارک

چه غرض ئې د اسلام لاره ښودل وی
یو قدم په دغه لار شه مبارک

دا فکار او د دروزنی درس به راکړی
هر یو درس ئې په بار بار شه مبارک

پښتنو ته به د علم رڼا ورکړی
دا رڼا او دا انوار شه مبارک

دا ادب او اجتماع لار کښې قدم دی
دا قدم او دا رفتار شه مبارک

سعادت چه د خپل قام او وطن غواړی
د « سعید » دغه افکار شه مبارک

د صادق دعا قبوله کړه ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک

« د النجم خدمت »

شمس الاسلام
« شمس »

دغه اخبار چه د النجم په نامه خلاص شو
سړی یا دیږی ددی اخبار د مضامینو د لید ونه معلومیږی
چه د وطن او د اسلام د ترقی او خیرخواهی په مقصد منځ
ته راوتلی دی. دغه اخبار که څه هم اوس د کوتو د زحمتونو
او دیو قلمی اخبار په شکل خاص د مدرسی د خلکو د تربیې په
نیت دی مگر امید کوو چه انشاء الله د راتلونکې
پر وخت به د قبول دولت او ملت د خیرخواهی په مطلب
د عام المنفعه نمونه وګرځي ځکه چه دا اخبار د لوی
مشرقی د علماؤ د مرکز د نجم المدارس نه خپریږی او د
هغو منلو علماؤ د ارشاداتو محصول دی چه همیشه د ملت
او دولت د خیر او اصلاح په متعلق د یوی مجربې نسخې په
څیر معلومیږی هو د مشرقی پوره خلک عقیده لری چه د نجم
المدارس علماؤ د ملت او حکومت د راحت او نهضت دپاره
همیشه د مجاهدی په لوی میدان کښې لیدل کیږی. دوی
د ملت او حکومت په منځ کښې بهترین عناصر دی دوی
د خلکو د خیر او بهبود په ملحوظ په ځان د پروړونه او
تکلیفونه ګاللی او ګالی به ئې ددی اخبار د خدمت دپاره
هغه علماء کارکوی چه په دننه مملکت کښې [redacted] قوی
قومی رښتې او د امنیت په برګر کښې د بریالی توب نښانی
لری موږ هیله کوو چه د همیش دپاره د نجم المدارس علماؤ
خپل د تبلیغ مجربې نسخې د امراضو په مداوا د دغه اخبار په دا سطر په ۳۱۰ کال

وظیفه

مولوی محمد ایاز
د نجم المدارس متعلم

الله پاک هر انسان ته سم د پیدایښت سره بیله بیله وظیفه په غاړه کړې او سپارلې ده مګر د ومره خبره باید و منل شی چه قدرت د هر یو وظائف مختلف او د هغه د توان په اندازه تا کلی دی که موږ د وظیفی د انجام او د اهمیت ته ملتفت شو او د ومره برا ته ظاهره او ځلانده شی چه کوم انسان د لوی لوم او نشان او عزة خاوند شوی او یا د خدای په در لیار کښې ئې د منزلت مقام بیولی دا محض او محض د خپلې وظیفې قدر او د ایفا کولو برکت دی د دنیا هر څومره چه سړی د خپلې وظیفې په حقله توجه وکړی هغومره به د دنیاوی سعادت سره مخ کیږی د دلته باید د هم وویل شی چه د وظیفې انجامول او سرته رسول هله پوره کیږی چه سړی ځان ددی لایق کړی چه یو انداز اختیارات او اعتقاد منځ ته راولی او که نه د وظیفې انجامول ضرور د مشکلاتو او یا د ناکامی سره مخامخ کیږی محض اختیارات که څه هم د خودسری سره یو ځای شی د عقل او تدبیر په بنا نه وی او کوم پروګرام ونه لری زما په فکر د سړی هم په کامل صورت سره نشی کامیابیدای که غواړی چه تاسی خپله وظیفه سر ته ورسوی او کامیاب شی نو باید چه د عقل او تدبیر نه کار واخلی او یو صحیح او معقول پروګرام جوړ کړی د وظیفې دپاره وخت پیژندل او د مصلحو خلکو مشوره هم ضروری ده موږ باید د تدبیر خلک وپیژنو او وظیفه هم هغومره چه دوی وسنجوو او ما یو سه نشو کار وکړو او شمر پاکه نیت د خلکو سره پاکه ګذاره وو ان د وظیفې مشکلات حتماً حل کوی.

« اعلان »

موږ غواړو چه د نجم الدین اخندزاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه ولیکو کرچا ته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د ماذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیار کښې موږ سره معاونت وکړي

۴ واچوی او خپل تبلیغی وجائب د عمومی منفعت دپاره دریغ نه کړی. موږ هیله کوو چه مقتدر خلک دا سی عام المنفعت اخبار ته د چاپ کولو وسائل برابر کړی.

د النجم « اداره » د بناغلی « شمس » او « ککړکی » نه ددی مضمون په استولو چه د یو ښه خیال په ساحه کښې ئې لیکلی تشکر کوی امید دی چه په دغه لیار کښې به خیرخواه عناصر وسائل برابر کړی

اداره

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنی پاڼه

بی درخصتی دورځوځه

چارشنبه نشریږی

چلوونکی «سعید رفقا» دنجم المدارس مدیر

مرستیال «حضرتخان» ددوهم ټولگی شاگرد

اداره په هډه کښی

پته «ننگرهار نجم المدارس»

«اخبار د مدرسی جریانات نشیی او

اجتماعی، دینی، تربیوی، خبروی کوی

«تدبیر او مشوره»

انسان که څه هم په وی بیا هم نه پوهیږی نو

لازمیږده چه تل په ټولو کارو کښی بشه تدبیر

او مشوری ته منتقاد شی.

گڼه (۵) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۸) (۱) کال

(۲) «دده تفصیلی پیژندنه» سعید رفقانی

دنجم الدین اخندزاده صاحب رحمة الله علیه دمفصل پیژندلو دپاره په کار ده چه په لاندی ډول سره وپیژنو

۱ دده عمر او حیات او قواره ۲ دده هویت قوم او نسب ۳ دده اصلی او فرعی مسکن ۴ دده تحصیل او علم ۵ دده تصوف ۶ دده جهاد ۷ دده د شهرت اندازه او کارروائی تر مرگه پوری ۸ دده مشهور ماذونان او منسوبین ۹ دده د

مرگ نه وروسته شهرت او تاثیرات

مگر د پیر تاسف دی چه ددرسی ټولو شخصیت چه د ټول حیات گذارشات او حرکات ئی نهایت متانت او سنجیده گی لری. هغو مره چه ویل کیږی او ویل کیږی او یائی وشو په دغه اندازه دده دسوانح دیکلو دپاره چا کوښښ نه دی کړی په دغه حقله زمونږه گیله دده د معقولو منسوبینو نه کوم چه پر خپل وخت کښی نهایت منلی تیر شوی زیاتره ده پورا زی د ملا طوطی اخند نه هغه هم صرف دده د مواعظو تذکره مگر نهایت ناقص لیدل کیږی او بس. بهر صورت که اوس هم زمونږ په لاس کښی مطلوبه معلومات راشی امید دی چه څه نا څه خو به تری جوړ شی او دا تشنه د پاره بر گوندی په دغه اوزو دده پوره عقیدت مندان کوښښ وکړی چه زمونږ دهدف تا رسیدو مطالب تکمیل او پوره کړی باور کوم چه په دغه بیا کښی سعیه په دده د عقیدت مندی سند ثبوت وی. ۱ زمونږ په لاس کښی تحریری اسناد ډیر کم دی کوم تحریری سند چه زمونږ په لاس کښی شته هغه ټولی دده د فوت تاریخ ښئی چه په «۱۳۲۰» او یا «۱۳۱۹» هجری قمری کال کښی فوت شوی چه ددی نه دده د ټول عمر اندازه نشی معلومیدلی مگر شفاها مونږ پر اوریدلی چه اخندزاده صاحب عمر دیر یا کلو پر حد د دو کښی اندازه کیدلی شو خلک وائی چه ښه قوی وجود ئی درلوده مگر د ریاضت او تقوی په وجه نحیف او ضعیف شوی وُ حتی چه د ډیر ریاضت په وجه دده دلاسو رگونه شنه شنه بلقیدل. وائی چه دی ښه خوش قواره چه سپین وُ او په اوچلی باندی شین خال هم درلوده او دده د شین نبیلی خال شهرت زیات وُ دده رنگ او قواره یا تا نیره هیبت تاکه ده دوړ په په خلکو دده رعب و لید مگر په عین وخت کښی مشفق او مهربان هم وُ. دده حیات ټول په حرکت کښی تیر شوی معلومیږی چه دده په عنعنو کښی بوډرسی او د «باقی په دوهم مخ کښی»

«بیداری» محمود دوهم ټولگی شاگرد

که څه هم په دنیا کښی د بیداری او ژوند نه پوره ته کیږی او روح چه تا ورځ اکثر خلک پوهاند اره په پوه او بیداری مگر بیا هم باید د بیداری په حقیقی معنی پوه او اصلی هدف او مرام ئی وپیژنو ځکه په عقیده بیداری نفس چالاکی او یا نور ننگه خود نمائی نه ده بیداری دیته نه شی وئیلی چه سړی د نو کسب او یا دکوم شخصی کمال خاوند یا په ډیر ډول سره خانه هستی او مال پیدا کړی. دی په حقیقی بیداری کښی دجامعی او دوطن او دقام دپاره خیال ونه ساتی. هو هغه کار چه د عام خلکو د خیر سره مصادم و واقع کیږی او اصلاحی قانون ته تکیه نه رسوی بیداری لاحتی بلکه دجهل په تورو پردو کښی غافلانه خوب کول دی هو بیداری دادی پوهه ده چه د بشری نقیصو محک او دعمومی هوسائی موجبه ده اوس که شه دقت وکړو نو تا بته شوه چه حقیقتاً بیدار هغه څوک دی چه دعلم او پوهی دلاری خپل ضروریات حس او د پوره کولو اسباب ئی وسنجولی شی د هر چا حق درته معلوم په هیڅ ډول سره ئی تلف او پایمال نکړی سترو کښی ویاړنی دحقوقو احترام او د تاریخی شخصیتو نو د جامعی په اصلاح کښی ساعی دبشر د هوسائی او رفاهیت اسباب پیدا کړی خپل رفعت او ترقی د جامعی په ترقی او تعالی کښی وگوری په آخر کښی دخپلو پوهانو او بیدارو ملگرو څخه دا هیله لرو چه خپله بیداری په کار دروځوی او حتی المقدور د جامعی د پرمخ تگ وسائلو ته برابر شی.

«پوهنتنه» ادداره

مدرسه په څنگه مخکښی لاړ شی ؟ ؟ ؟ ؟
یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۶) «ځواب» حمدالله دره نوری

که چیری د تعلیمی پروگرام سره سم یو اخلاقی او عملی پروگرام هم په مدرسه کښی په لازمی صورت مقرر او ورسره سم ټول افراد د روزل شی شک نشته چه د مدرسی محبوبیت به د هر چا په زړه کښی راسخ د ملت او حکومت دا رزوګانو سره برموافق کار وکړی شی چه دا د مدرسی عین پیشرفت دی.

(۷) «ځواب» سید غریب د دوهم ټولگی شاگرد

زما په خیال د مدرسی د مخکښی تللو د پاره دا ضروره ده چه ټول منسوبین ددی مدرسی د پاک نیت خاوندان او ایمانا او وجدانا د مدرسی د خیر د پاره کار وکړی

(۸) «ځواب» شمس الاسلام «شمس»

د مدرسی د پرمخ تگ د پاره دا ضروری ده چه د مدرسی ټول منسوبین او خپل نقصانات وپیژنی او بیائی په لری کولو کښی عملی اقدامات وکړی چه د خلکو په نظر کښی محبوبیت پیدا شی.

(۹) «ځواب» مولوی محمد ایاز

مدرسه به هله مخکښی لاړه شی چه ددی په یو فکر او پاک زړه او صاف نیت په کلک عزم او په پوره محبت بی دخود نمائی د مدرسی د ترقی دپاره لیاری او چاری وسنجوی او عملاً هغی ته اقدام وکړی.

«خبرونه»

په ۲۸/۸/۳۷ تاریخ د نجم المدارس په لوی میدان کښې د مدرسې د منسوبینو لخوا د ملا حضرت خان د ریاست لاندې یو با حرارته انجمن جوړ شوی ؤ او په دې مجلس کښې اول افتتاح ملا محمد اسمٰعیل د خو آیتونو په لوستلو وکړه او بیا دغه کسانو د زړه سره او خنګ علماء ؟؟؟) د اقتراح ترغنو ځانګړو ... لاندې ۱ ملا محمود ۲ ملا احمد الله ۳ ملا فیض محمد ۴ ملا عبد الودود ۵ ملا سلطان عزیز ۶ ملا معراج الدین ۷ ملا حبیب الرحمن ۸ ملا محمد نعیم د مدرسې شاګردانو ۹ مولوی شمس الرحمن صاحب ۱۰ مولوی رحمت ګل صاحب د مدرسې مدرسینو ځنې مؤثرې وینا وې وکړې . بیا سعید افغانی « د مدرسې مدیر د دوی په وینا و باندې تبصره پرضمن کښې وویل چې مونږ د دغه خبرې ته ملتفت شو چې خو مره او ځنګه علما ؟؟! او په دغه متعلق ښه غور وکړو امید دی چې زموږ د مسئولیت د برداشت د پاره په ښه افکار په لاس راشي . د هر قوم د ترقی او تعالی د پاره اول د ځان پېژندل ضروری دی او په دغه ضمن کښې د خپلو نواقصو اصلاح د نورو په افکارو مؤثر واقع کیږي د مجلس په آخر کښې د وطن د دوامي او ترقی د پاره ټولو په ګډه دعا وکړه او په دغه لیار کښې د توفیق آرزو ښکاره کړه

«اعلان»

مونږ غواړو چې د نجم الدین اخند زاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه ویکو کرچا ته د ده د ژوند انه د حالاتو او د ده د غزاګانو او د ده د ماذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي هیله کوو چې په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي .

«تدبیر او مشوره»

گل محمد عارفی
د اتم ټولګي شاګرد

دا منلې شوې خبره ده چې بشر یو اجتماعي ژوند لري او په انفرادي د ول سره د خپل ژوند احتیاجات نه شي پوره کولی د اجتماعي ژوند د سرته رسولو د پاره تدبیر او مشوره پوره کومک او همکاري کوي کوم کار چې د تدبیر او مشورې په ذریعه سره کیږي دې کښې شک نشته چې ډیر مفید او ګټور ثابتیږي نن کرد دنیا خلک لوړ د مدارجو ته رسیدلي او د ژوند د رسانی د پاره ئې راز راز وسائل برابر کړي دا ټول د تدبیر او مشورې محصول دی . د اسلام مقدس دین هم د تدبیر او مشورې په ټولو کارونو د انجام ورکولو د پاره ~~کلا~~ امر کوي . د تدبیر او مشورې ځنې ډیر کار اخستل کیږي په تیره بیا د دنیا د مهمو واقعاتو د حل او فیصلې د پاره . مګر د مدبرو او مشاورو خلکو پیژندل هم ضرور دی مدبر دی باید هغه سړي وي چې د ژوند د حالاتو نه خبر د شخصیت پرستۍ او عنعناتو نه بهر د اجتماعي افکارو خاوندي وي صحیح ته بیر لکه د دیوال کلک تادو او بنسټ دی کرد دیوال تادو او بنسټ کلک شي په دې کښې شک نشته چې دیوال هم کلک راځي او په نتیجه کښې د ډیرو کلو د پاره دوام کوي همدارنګه په هر عمل او هر کار کښې چې صحیح تدبیر وشي هغه کار سرته رسیدلی او ګټور استفادې ورځنی لاس ته راځي .

«د لمري مخ پاتی»

او تیښ او حرکت موجود ؤ چې په یو ځای نشو پاتې کیدلی ده هر چیرته د خلکو په افکارو کښې د روسی تحول قایم کړی چې تر ننه هم هغه تحول د خلکو په ماین کښې یاد او د قدر وړ دی ده په ټول جهان باندې ډیر خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي ؤ د ده د حقانیت د ثبات د پاره د کافی د مجرد ی ټولو پوهو علماؤ منلی چې د روږدو حرکات ئې د اسلام د دین په اساس موافق وو نه لوړ لري »

«صبر او حوصله»

محبوب الٰهی « د اخلاص »
د اتم ټولګي شاګرد

صبر او حوصله د هر مرض د پاره مجرب دوا ده باید په هر کار کښې د صبر او حوصلې څخه کار واخستل شي ځکه چې انسان د حیات په معنه کښې د ډیرو سختیو او مشکلاتو سره مخامخ کیږي نو که په درسي وخت کښې د صبر او حوصلې څخه استفاده ونکړي شي د ژوند انه ټولی خوږوی به ئې په ترخګان او ناکامۍ ملونې شي انسان هلته خپل اصلي هدف او مقصد ته رسیدلی شي چې په هر کار کښې د ډیر صبر او حوصلې او متانت څخه کار واخلي او همیش د غمګونو د ځان د پاره لیار او ګرځوي پس د هغې بیا کیدای شي چې په ډیره آسانتیا تر ګرد کارونو لپاره د عمل په میدان کښې لوړ قدمونه واخلي نو لازمه ده چې د محیط د عمومي اړتیاو کارونه د صبر او حوصلې څخه ترسره کړي .

«د النجم پاڼه»

آصف

د غه اخبار چې د النجم په سپیڅلي نامه باندې شهرت مونډلی دا د هغه قوی افکارو محصول دی چې دا به نه لوړ اخلي مونږ ته د ذهنی تقویې لپاره مفید او ګټور واقع شي بلکه دا به د ټول عالم اسلام بالخصوص بیا د افغان ملت لپاره کوم چې د واقعاً د نجات لیاری چاری دی و بښئ او دا ځکه چې دا اخبار د هغه متینی ارادی او پاک ضمیر پلو شي دی چې په رښتیا چې د ول سره د بشر د سعادت په لیار د ښا وجوی او خلک خپلو نقیصو ته متوجه کړي هو زه په دې عقیده لرم کره دا اخبار تقویه کیږي نو په آینده کښې په لږه څخه پوره ښتا یج په لاس راشي او دا ځکه چې لږ یو خوا به د متعلمینو په افکارو کښې صحیح نهضت پیدا او د بلې خوا به کوم چې د علی او قلمی مسئولیت دی پوره ته شي بلې دا هغه پاڼه ده چې ټولو خلکو ته د اتفاق او ورورولۍ درس ورکوي او خلک په دې پوهوي چې په هر وخت کښې د ملک او یو والي ته پر ضرورت حس کیږي او دا هغه بې غرضه جرګه ده چې په خلکو کښې د همکارۍ درد پیدا کوي او خلک د دې د [illegible] مزایا ؤ پوهوي او په دې ته خلک غوره کړي چې په [illegible] نه کښې باید حسن رفتار مخ ته راشي مونږ د [illegible] د پوه متعلمانو نه هیله لرو چې د دې اخبار په ډګر کې ئې پیژندلو د پاره اجازه وکړي تر څو د خلکو د خیر د پاره زمینه په لاس راشي د دې اخبار د نه قوي امید دی چې خلک په دې پوه کړي چې د وطن د ترقي لپاره ۴

۴ هر څوک په خپله اندازه مسئولیت لري . په پای کښې د خدای د ج) ځنې د خپلو پوهانو لپاره نور موفقیت هم غواړم .

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنۍ پاڼه

چلونکی « سعید افغاني » د نجم المدارس مدیر
مرستیال « حضرت خان » د دولسم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښې
پته « ننګرهار نجم المدارس »

بې د رخصتۍ د ورځو هره
چارشنبه نشریږي

« اخبار د مدرسې جریانات ښیي او
اجتماعي، دیني، تربیوي خپرونې کوي »
« رهبر »
د رهبر په متعلق ژوره مطالعه په کار ده کوم
چه مونږ د رهبر خیال کوو باید مطلب ته ور سوی

ګڼه (۶) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۵) (۱) کال

(۴) « دده هویت قوم او نسب » « سعید افغاني »

اصلي او فرعي مسکن او ځایونه ئې

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په قوم کاکړ او په ملیت افغان دی په اصل کښې د جنوبي د شلګرد علاقې نه دی او هم هغلته دده نیکونه او پلرونه تیر شوي. دی بیاد تحصیل او زده کړې په وخت کښې د جنوبي نه مخ په مشرقي ننګرهار را روان شوی په ننګرهار کښې ځای په ځای دیره شوی او تحصیل ئې کړی دی د تحصیل د پاره افریدو ته هم تلی پېښور او صوابي کښې هم اوسیدلی دی ده د تحصیل په وخت کښې هم څه موده هلته کښې تیره کړې ده دی د تحصیل نه وروسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوی او په هغه کښې استقامت اختیار کړی ؤ لکه څنګه چه مو وویلی د ځینې سیاسي معاذیرو په وجه کابل ته غوښتل شوی ؤ د کابل په ښار تندورسازي کښې اوسیدلی او بیا د کابل نه مخ په ننګرهار تلی او د هډې په علاقه په جروبي، او چم کنړ کښې استوګنه کړې ده په ننګرهار کښې په اوږدو او کښې څه موده تیره کړې او هلته په فقیرآباد او نورو او تو او شینوارو کښې ګرځیدلی په لغمان او سوررود او کامه او خوګیانو کښې هم د وعظ او تبلیغ او یادو او مقاصدو په مطلب تلی دی دګرمۍ په وخت کښې دی به کابل ته هم تلو او هلته به پغمان کښې څه موده ئې استوګنه کړې ده دی په شمالي کښې د کوهدامان خوا ته د داوود ځو په علاقه کښې اوسیدلی او شاید چه هلته به د کوهدامان په ځینو ځایونو کښې ګرځیدلی وی مګر دده د حیات اخري شپې او ورځې د ننګرهار په علاقه د جلال کوټ نه دری میله مخ په جنوب هډه کښې تیرې شوي دي دی شاید په نورو ځایونو کښې هم ګرځیدلی او یا اوسیدلی وی مګر مونږ نه دی اوریدلی نو ځکه د لیکلو جرئت نه کوو

« دده تحصیل او علم »

خلکښې معمول چه دی د تحصیل د پاره زیات ګرځیدلی او په پېړو ځایونو کښې اوسیدلی دی دا ئې چه اخند زاده صاحب ډیر پوه او بنه معقول عالم شوی ؤ په تفسیر، او حدیث، قرائت، صرف، او نحو، او فقه، او اصول، او معاني، منطق، او هیئت او ریاضي، او حکمت، او میراث، او حساب، او تصوف . . . نور نور ی .

« رهبر » « صدیق الله »
ګلرګی د نهم ټولګي محصل

پردې کښې شک نشته چه بې د رهبر نه هیڅ کار نه شي کیدای هو: هر کاروان سالار روان غواړي او هر کار ته یو پوه او صادق لیارښونکی په کار دی مګر څه نګر رهبر؟ زما عقیده دا ده چه په دې دغه متعلق ډیر غور او دقت ضرور دی. هو دا خبره د پام لرنې ده چه ایا هر سړی د قوم او ملت رهنما کیدای شي؟ ایا هغه مهمه وظیفه چه د رهنما او رهبر په اوږه پرته ده هر سړی ئې اجرا کولی شي او که یه خصوصاً په دا وخت کښې چه هر سړی ناری وهي چه زه پوه یم هو ته هم پوه ئې هغه هم پوه دی نه هم نیک او قلم لرم نو یو پوه رهنما بللی کیږم قوم او ملت ته خدمت کوم د خلکو د پاره د رهنمائی وظیفه اجرا کوم ځکه باید زما په خط مشي روان شي او دا هم ده چه ډیرو خلکو په سپین لباس او په سپینو جامو کښې خپل ځان د ملا او رهنما په حیث معرفي کړی دی هغه بل په لاسي بکس او عصري جامو کښې ځانته ډاکټر څه چه ځان د پوره فیض ته هم پوره ته ګڼي لافې شافي او چاپلوسي ئې هم ډیره ده نو خلکو ته اوس څه په کار دی دا په کار دی چه پوره غور او دقت وشي تش د خولې په ویلو رهنما او زعیم نه شي بللی شي بلکه د عمل په میدان کښې ورته بنه ځیر شي تر څو چه دهغه په ټولو او ضاعو او اطوارو باندې پوه شي او دا معلومه کړي چه دهغه عملي رویه د قوم او ټبر سره دهغه ګټه رسونکي د جامعې او د جامعې افرادو ته څرنګه ده؟ دهغه کار روائي باید وکتل شي چه دی څه کوي او هدف او نصب العین ئې څه شی دی؟ خپل باندې توکی دپاره

« پاتې په دوهم مخ کښې »

« پوښتنه » « اداره »

مدرسه به څنګه مخکښې لاړه شي ؟ ؟ ؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو .

(۱۰) - ځواب - « هیم کاکړ »

زما په فکر د مدرسې د پرمختګ لپاره درسي پوښتنې ضرور دي چه د مدرسې د علماؤ او د نورو خلکو په افکارو کښې یووالی پیدا کړي او دا کار د یو اخبار یا مجلې په ذریعه تکمیلیږي نو کله چه مدرسې ته د دې دوه شیانو امتیاز ورکړل شي مدرسه به ترقي وکړي .

(۱۱) - ځواب - « فیض محمد د نهم ټولګي شاګرد »

زما په عقیده د مدرسې د ترقي لپاره د ټولو نه مخکښې باید د مدرسې احتیاجات پوره شي نو د دې د پاره د مدرسې اصلي او فرعي احتیاجات سنجول په کار دي .

(۱۲) - ځواب - « حضرت خان د دولسم ټولګي محصل »

د مدرسې تلو لپاره زما خیال دا دی چه د مدرسې د ټولو منسوبینو ترمنځ باید حسن ظن تفوق ولري او کوم داره وداره تاثرات چه کله ناکله د انساني نقیصو له مخې ترمنځ واقع کیږي د هغې نه سړی تیر او د ترڅو لرګي ئې د نشت والي په مرتبه کښې وشمیرل شي او د یو د بل خیر غوښتني خو هیڅ ونه ګرځي او د غلطو خبرو دپاره موقع ور نکړی شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

« سنجش »

عبدالودود « د رفیق »

د مستقره خبره ده چه سنجش په هر خبره او بنا او بیا د یو کار او خدمت په وخت کښې چه د جامعې د ارتقا بیاره مد نظر شوی وی یو مهم او ضروری امر دی او دا ځکه چه لیش بجیله په حیاتی چارو کښې د هر وخت بیاره بیلا بیل جدا ګانه کارونه لری او په دنګا رنګ خبرو سره مخامخ کیږی د لته باید دی خبری ته مونږ په ملتفت شو او د ته سنه فکر وکړو چه ایا کوم هغه خبری او وینا چه د خپل سوچ او سنجش د لیاری نه نوی بلکه محض د توتی په څیر غږیدل وی بې نتیجې ثابتیږی او د اصل مقصد او مرام نه ځنې جدا او کنا ره لید ل کیږی همدا رنګه یو وخت کښې کوم کار او خدمت د پیش آمد او د روستی مشکلاتو د حل بیاره د خپل ځان سره قوی افکار او سنجیده بیاری نه وی سا تلی ر نبتیا ده چه داد بلی ورځی د پاره ددی د پس مانی موجب ګرځی او بالاخره د خجالت په لو لو کښد و او د شرمنده ګی په صحنه کښی غورځیږی نه باید د اسی وندیشی هو کله چه انسان په دنیا کښی دی خبری ته ا په او محتاج دی نو او مرو باید مونږ ه هم د اسی قوی غږی و لیکو او د او د ریښتیني حقه وکړو چه سنه پو ه او دانا خلک وی او د موجوده طبقې د تولو حالا تو نه خبر او په خپل سنه او بیدار ګاه او محکښې او ور وسته ته یو ره پام لرنه کوی د خپلی وینا د تاثیراتو بیاره او د کار سنه نتیجه د خپل ځان سره سا تی تر دی چه د ده او صناع او حرکات نا سته او ولاړه تګ او راتګ قول د روزمره حالاتو سره موافق او برابر وی کم د اسی وشی نو ویلی شو چه دا به د لبش د ارامی او هوسائی لوی وسیله او پانګه وی ولی د وی لوړ ځی د خپل ځان د خیر او بهبود په اندو نړ وی بلکه تو د و ګړی هم د ننه د پر لړه مد کښی په حقایقو او رسا او لو هوی او د ته د خپل ځونده په ځنګ د سونه بنیی نن په دنیا کښی هغه مملکتونه چه خپل مرام کښی کامیاب او وړاندې تللی دی بلکه موجبه نړ ده بلکه محض د معنی خپل سنجش او فکر نیتیجې دی چه د لوړی ترقی خاوندان او په لړه مده کښی ستر مقام ته ورسید ل .

« د پوهنې اداره »

در اسلام د دین اساس تعلیم او پوهنه د سنجش د پاره د لپوره کفایت اندازه لری که مونږ وکړی شو چه د خپل اسلام د رهبر پوه دنی او د وېه د سنجش په متعلق د نظر لاندې ولرو او د مرو به په تو لو مقاصدو کامیاب او بریالی شو .

« د پوهنه »

معراج الدین « د جمیلی »

د اتمر ټولګی محصل

پوهنه د انسانانو په مابین کښی د یره اهمیت ورشی دی ځکه چه د پوهنې په سبب سړی د ازمنا فع لاس ته راځی انسانیت تقویه کوی او انسانی روابط محکموی انسان ته خیر او شر ورښی د یرکړته پوهنه نه سړی ته زیاته مفیده او پوه د پوه مهلکاتو او موذ یاتو نه ورته نجات ورکوی تعارف انسان له د بنی صحی صافی روښانی لاری په طرف بلنه کوی د یوه پوهنه او ډیو حاملو حقایق روښانوی او هر سړی د ژوند نه په خوند و مزایاو پوهوی که دیوه مملکت دیوه بل مملکت سره پوهنه نه وی نو د غه مملکت به بی ترقی او د دنیا په صحنه کښی پس او نا کام پاتی وی نو پوهنه خاص د ترقی او کامیابی سبب دی .

« اداره »

زمونږ مطلب د پوهنې د پاره دادی چه خلک باید و پوهیدل شی او د هر چا نه د هغه د ذهنیت او لیاقت په اندازه کار او خدمتل شی د هم سنه ده چه باید هرڅه و پوهیږو نه چه

چه ته د دوا په ځای زهر نوش و جان شی .

« خوشمره او خنګه علماء ؟ » « سعید رفیق »

ګرانو ملګرو غواړم چه خوشمره او خنګه علماء ؟ د اقتراح په باب ګلکه چه په انجمن کښې څینو و څیره د النجم په اخبار کښی هم و څیرل شی مګر دی لپاره ما چه د ا اخبار یو مختصر قلمی اخبار دی غواړی چه مختصر او سنی مضامین نشرکړی نو بهتره ده چه د دغې پوښتنی د ځواب د پاره سنه سنجیده او مختصر ځواب و لیکل شی ډیر وړیل او لیکل چه معنی و نه لری . څه فایده کوی ؟ مونږ غواړو چه د ملګرو افکار د کښې اوی او د پلټنی سره آشنا کړو نو ځکه د دغه مهم مطلب د پاره د مفاهمی په برکت چیر ته د اسی حقیقت روښانه او و منل شی چه مونږ د ومره او د اسی علماؤ ته ضرورت لرو دا به زمونږ سعادت وی ځکه شاید په د غه سلسله کښی خلک حقانی علماء خپل خیرخواه او رهبر و پیژنی . د و متقدانی ګرځوی .

« اعلان »

مونږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب د سوات څیره په حقله څه و لیکو کم چا ته دده د ژوندانه د حالاتو اندازه د ماذونانو او ده د ځینو کارونو یا دده د مخلصانو په متعلق څوک معلومات وی هیله کوو چه په دغه بیاره کښی مونږ سره معاونت وکړی .

« د لمړی مخ پاتی »

او که نه غرض یې خپل وطن او قوم ته کار کول دی بیا په دغه نظریه باید د رهنما او لار ښود نکی مقام هغه چا ته ورکړی شی چه هغه حقیقتاً خپل خیر د ټولنی په خیر کښی لټوی کار او عمل حس او حرکت یې ځان او خلکو ته خیر او ګټه رسول وی په سپین لباس او مقفی خبرو او یا په بل عبارة په نفس چابکی باندی غولیدل د نا پوهو کار بلل کیږی باید رهنما و پیژنو او په رهبری یې سړی و ښنو .

« اداره »

بې ځایه شکونه هم د رهبر په متعلق غلط دی او د مشکو خلکو نه څه نه پوره کیږی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

د ورځني پاڼه

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر

مرستیال « » د دولسم ټولګي شاګرد

اداره په هډه کښی

پته د ننګرهار نجم المدارس

بې د رخصتي دورځو هره

چارشنبه نشریږي

«اخبار د مدرسې جریانات علمي او اجتماعي، دیني، تربیوي خپروي کوي»

«مسئول»

هغه خلک مسئول دي چه کار ئې دوی کړي

نه چه خلک کړه عام نه کوي نو به نه کوي

ګڼه (۷) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۲)

(۱) کال

(۴) «د ده علم او تحصیل» «سعید افغاني»

په علوم کښی ئې ښه قوي لاس درلوده دښتیا

ده هغه کتابخانې نه چه اوس د نجم المدارس

په لاس کښی ده معلومیږي چه دی ښه عمیق عالم

او د مطالعې شائق و دوئ چه اخند زاده صاحب به

د علماؤ سره په علمي بحثو نه کول ده به همیش د

علم پاره د عمل اندازه کول ده د استاذ ان هم

خلک ښه یادوي ده د استاذانو په سلسله کښی

د سرشاهي نه چه سړي مخ په پورته ځي یوه هدیره

ده د هغه ځای خلک یو قبر ښیي وائي د اداخند

زاده صاحب استاذ تیرشوی او په ښه مشهور

شخص ئې خلک یادوي وائي ملا نجم الدین اخند

زاده صاحب ده ده زیارت ته راتللو ده ده

استاذان په ننګرهار او سرحداتو او صوات

او پیښور او شاید نورو ځایونو کښی هم

تیرشوي وي کوم وخت چه دی د علم قال نه

مخ په علم حال توجه برابروي د او وخت د ده

یوه بل دوره شروع کیږي د اپه تواتر

ثابته ده چه اخند زاده صاحب د صوات صاحب

نه په حیات کښی د قادري شریفې طریقه وکړه

او په دغه طریقه کښی تر ډیره درسونه کامل

کړه او دمادوني مرتبې ته ورسید ده په

صوات کښی ډیر وظایف کړي او د صوات

صاحب په نزد نهایت منلی و که څه هم زموږ دوره

ده او د صوات صاحب په هغه وخت کښی

ذکرامت زیاتې قیمې شته ګرموږ دوره

پوهیږو په دغه دوره حنابان با تقوی

او په هین افغاني تیرشوي عقیده لرو چه

نورا د او وظایفو ده په یوه تاثیرات

شته دي مګر نه غواړم چه د قیصو طبع یا نس

یاد کړم وائي ملا نجم الدین اخند زاده

صاحب په خلکو ډیر د طریقت کښی اذان

ورکړه په خلکو تر یو ازي دا د طریقې

اجازه ورکوله . نور بیا

«د تحول» «هیم کاکړ»

په ممکناتو کښی د — د نهم ټولګي شاګرد

قدرت د تحول او تطور کارخانې راچالانې

دي. آن په آن ممکناتو کښی تغیرات او

تبدلات پیدا کیږي. څوک پیدا که

څوک فنا که. چاته د خلکو او اجتماع د

اصلاح لپاره رنګ رنګ مصلح در دونه او

فکرونه عطا کا. چاته د بشر د هلاک او فساد

لپاره مهلک او فاسد فکرونه ورکا. په دغه

مفکرو کښی بیا ځینې کامیاب او ځینې ناکام

کا. ځینې د شخصي او یا اجتماعي خدمت لپاره

ډیر لوړ او پایو ته ورسوي. کله هم دا بیا

درسي تیت کړي چه د خاورو سره ئې برابر

کړي. چاته غټ غټ کارونه په غاړه

کړي او چاته واړه واړه. غټو باندې

غټ مسئولیتونه او وړو باندې واړه

مسئولیتونه. په خلکو کښی کله درسي

تحول پیدا شي چه د ماهیت مرتبې ته

نژدې شي او کله بیا اوږدو اوږدو پیړو مخ

په لوړ تیا روان وي او د پیړو امید او نور

مرکز شي او دا سې نور. خو په هر تقدیر

سره د قدرت او قادریت د دغه تحولات

دي چه بشر د ناقص فکر د معلوماتو او ددوی

په دې خبره چه پوه لوی مقتدر شته د قانع

کولو لپاره چالانې دي. په دغو تحو لو

تحولاتو کښی که فکر وکړای شي د بشر لپاره

یو ننګ تربیت او تعلیم دی چه بشر په

دغه لیاري سره لوړ و مدارجو ته رسیږي

تحول د یوې خوا د قدرت خیال پیدا کوي

او د بلې خوا نه د کار کول او عدم مایوسیت

او قوي عزم او ثبات لپاره مهم درس دی

او همدا رنګه که د دغه تحولاتو کښی فکر وکړای

شي د بشر لپاره د عبرت یوه لویه مجموعه

د پاڼو په ډول مخ کښی «

«پوښتنه» «د اداره»

مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شي؟؟؟

یو مختص او معقول ځواب غواړو.

۱۳ - ځواب - عبدالرزاق

«آسف»

مدرسه به هغه مخ په وړاندې

لاړه شي چه د مدرسي ټول افراد

د خپل مسلک په ریښتیا توقوي روان

شي او ورته بد بینه نشي .

(۱۴) «ځواب» عبدالرحیم

د نهم ټولګي زده

زما په خیال د مدرسې کوچنۍ

د پر مخ تګ د پاره دا ضروري ده

چه د مدرسې ټول منسوبین د

مدرسې قوانین او اصول په ډیر

شوق او ذوق سره عملي کړي

او هیڅ یوئې بیګار او پیټی

ونه ګڼي تر څو د خلکو په سترګو

کښی ښه او ورته راغب شي.

(۱۵) «ځواب» «سلطان عزیز»

زما په خیال د مدرسي — د اتم ټولګي زده

کوچنۍ

د پرمختګ د پاره د عامي او خاصي

طبقې سره رابطه او د بودیجې

پراخوالی ضرورا مهم

څیز و نه بلل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« تربیه » سید محی الدین
«علوی» د اتمر تولگی
د اخذیوه معلومه زده کوونکی

اوس ټولو ته ښکاره ده چه هیڅ عمل او فعل
له تربیې او ښوونې څخه لاس ته نه راځي
ځکه الهی قانون په دې جاري شوی دی چه
هیش ئې د لیش تربیه د پیغمبرانو په وسطه
سره کړي ده ترڅو بشر د هر راز مشکلاتو
نه مصئون او د صلاح او فلاح سره مخامخ
شي . زموږ هدف او مرام په نو موړي
موضوع کښې دا دی چه تربیه چون امر
ضروری او د واجباتو نه شمیرل کیږدی
نو اول فالاول باید تربیه د عصر په مقتضیاتو
کښې پوره دخل او شرکت ولري ځکه
تربیه که د عصر حاضر د ایجاباتو سره مخالف
او متضاد وي نو د مربي سعیه او کوښښ
بې ځایه مصرف او بالآخر کوم مثمره نتیجه به
لاس ته نه شي راوستلی که موږ ده اسمانی قانون
ته متوجه شو نو الله پاک سره د کمال قدرت
نه د عصر د ایجاباتو پوره مراعات کړي دی
او هر وخت ئې د خلکو د طبیعت سره بنی آدم
مجربی نسخې په عمل راوړلی دی کله چه مرض
د پر سخت او شوی هلته ئې قوی نسخه او کله چه مرض
مخ په ضعف راغلی په هغه مناسب ئې
نسخه په کار راوړلی ده موږ باید د قدرت
د تربیې نه استفاده وکړو قدرت کوم
وخت چه بشر ماشوم ئې هلته مناسب ئې
دوړو کتوب سره تربیه کوی بیا کله چه
انسان مرتبې د رشد ته ورسیږی نو د
رشد د حالت سره سم تربیه لیدل کیږی
خلاصه دا چه الله پاک د عصر د مقتضی
سره سم او د مرض د قوت او ضعف او د
انسان د طبیعت او حالت سره موافق
نسخې په کار راوړلی نو موږ هم باید په غور
اساس د تربیې نحوه وساتو . او دوهم باید
چه په تربیه کښې اخلاقی جنبې ته پوره
موقع ورکړه شي او ښه اخلاق او بد اخلاق
باید و سنجول شي چه ښه اخلاق کوم او
نابود اخلاق کوم دی زما په عقیده ښه
اخلاق هغه دی چه د شریعت د پاکې جامې ...

۳

او برابر چه کامل نه پوهه نه وی ځکه په
شریعت کښې د الله (ج) ، او د رسول (ص)
ګنهور ارشادات شته او دی کښې
شک نشته چه کوم اخلاق چه په عقیده
او اره جاده او مستقیم چوکاټ کښې
داخل او برابر وی هغه د خلکو په ګټه
تمامیږی که بشر دقت وکړي بې د تعصب
[illegible]
او دریم دا چه د تربیې په پاک او
سپیڅلی صحنه کښې مدار د عملی او فعلی
تقوی نظریات په کار او چول شی او
تقوی هم باید و پیژنو تقوی ځان ساتل
دی د ناوړه اعمالو او خویونو څخه او
تشبث کول دی په حمیده خویونو او اعمالو
با ندی [illegible] انسان باید د عقل د سترګو
نه درس واخلي ترڅو ښه او بد خویونه
او عملونه ور ته ښکاره شی او په دې پوه
شی چه کوم د عمل او کوم د ترک ور دی
د اهم د حق سبحانه په فیصل کلام ښه واضح
شوی دی . وما آتاکم الرسول فخذوه
وما نهکم عنه فانتهوا =

« دلمری مخ پاتی »

غنی د فقیر نه او روغ د ناروغ نه
او بالعکس او شل او گوډ او ړند ونه په
د صحیح خلکو او بالعکس او غټو مسئو
لیتونو دلاد او ره مسئولیتونو دلاد د تحریر
څخه د عدالت سره نو د چه په د غه زنګه تحول
سره دیوی خوا نه عاطفه او صله رحمی
پیدا کیږی او د بلی خوا نه د هر سړي ځای شته
فکر کیدلو تا ثیر پیدا کوی په د غه موضوع
کښې که هر څو مره کتابونه ولیکل شی برابر دی
لکن دا هم باید ووایو شی چه که هر څوک
مسلمان او غیر مسلمان چه د عبرت په
سترګه د غه تولو کاتو ته او ددوی
تحول او تطور تغیر او تبدیل ته په
عمیق نظر سره وګوری نو حتمی په پوه کوی
ووائی چه ربنا ما خلقت هذا
باطلا سبحانک فقنا عذاب النار

(۱) « اقتراح » « سلطان عزیز »
د اتمر تولگی زده کوونکی
د موضوع دوه جز نه ده

غواړم چه په دوه د اجزاؤ باندې څه ناڅه
رڼا واچوم د لمړي جز په متعلق چه څنګه علماء
دي او پیژندل د سی علماء چه د اسلام د وطن د ارتفاع او ارتقا
په مقابل د شخصي اغراضو نه تیر او همیشه
د حقائق د ما هو الحق او ابطال د ما هو الباطل
په هکله زیار وباسي . د سی علماء چه د حق په
مقابل کښې د ضرورت په وخت کې تن په تیره او مشوره
وغواړي د خپل سر او مال څخه لاس اخلي . د سی
علماء چه د خلکو په زړونو کښې ځای لري او په
صداقت او امانت موصوف د عامی خیر غوښتنې
پلوی او طرفداري کوی . د سی علماء چه د اسلام
د ترقی د پاره ځان هره انګه تکلیف ته ورکولی شی
د سی علماء چه د پوره حوصلی او صبر خاوندان
د پخوا نیو صلی الله د کارنامو څخه د خپل اطمینان
کار اخلی . د سی علماء چه د فصاحت او بلاغت
مراعات کوی د عامی او خاصی طبقې په رو په
پوره [illegible]
رفتار کوی . د سی علماء چه نورو ته د ښو لیار
ښیي او په خپله ئې هم عملی کوی . محض غوږ نیول
او نه کول د لوی ندامت او غټ عذاب موجب
ګڼي . د سی علماء چه په ژبه او لاس او پښو
بلکه په ټولو اندامونو باندې د نړۍ کومی
په صداقت او ښتنی سره خدمت کول عادت
مسئو او پیغور نه بولی . د سی علماء چه سره د علم
د تحریر او تقریر په ثمره بار د محیط په ټولو
او ضاعو لوړه او باخبره وی . د سی علماء سره
خیر د جامعې په خیر کښې وینی او خپله ترقی
د جامعې د لوړتیا په ضمن کښې لټوی .
د څومره علماء د پاره زما خیال د دا دی چه لیدل
دیو شخص د پاسنیو ټولو مناقبو جامع
ځای ته رسیدل مشکل دی . [illegible]
[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجـم

اوه ورځنی پا نه

بې درخصتی د ورځو هره

چارشنبه نشریږی

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال محمد نعمت الله خان «دوولسم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس»

دا اخبار د مدرسی جریانات بښیی او
اجتماعی، دینی، تربیوی، خیرونی کوی
«امید و نه» «سعید افغانی»
دانګی کیږی چه اول امید و نه دی پوره شی
دو مره ده چه ښه نیت او معقول جاهد په کار دی

ګڼه (۸) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۹) (۱) کال

(۵) «دده تحصیل او علم او تصوف» «سعید افغانی»

هغه ی صاحب عالم و مګر داسی عالم نه چه علم ئی د عمل سره نه برابر یږی او یا د سرتنبه توب نه به ئی کار اخستلو او یا د کبر او غرور نه د یک عالم او یا د چه دده علم د رو هامو او خرافاتو یوه مجموعه و او یا خدای نا کرده چه ده به دین د دنیا دپاره وسیله ګرځولی وی دی یو حقانی عالم و ده د اسلام دین پیژندلو دی په دی خبره پوهیده چه د خلکو کښی باید د محبت او مودت اساس قایم شی دی زیا کار صوفی نه و او نه د کونج او صومعی طرفدار و دی یو اجتماعی شخصیت و ده هیش د نا وړه رسم او رواج سره مجادلی کړی خلک ئی د بی کاری او تنبلی نه خلاصول .

«مصلح او مجاهد» «سعید افغانی»

دا ئی نجم الدین اخند زاده صاحب به د علماؤ سره زیات محبت کولو او ښه عالم به ئی زیات خوښوی د هغه وخت علماؤ به ده پابندی د علمیت ازمیښتونه کړی و علماؤ دده نه پرلوپرلو تیاری او علوم او په تیار بیکر باریکه مسائیلو کښی پوښتنی کړی مګر ده سره د علمیت اندازه قوی وه د علماؤ د پوښتنو دپاره ئی ښه ځوابونه ورکړی دی د علماؤ په نزد ښه جید عالم ثابت شوی و نو ځکه ئی دی د دین د رقت او د دین د حمایه ئی دپاره ښه عصرلوی نا بغه شخصیت ګڼلو ده علما تر بیه کول او علما و ته ئی د عمل درس ورکولو وائی نجم الدین اخند زاده صاحب به طالبانو ته هر کال په سلهاو پوستینی جوړولی او د بخشش په ډول به ئی ورکولی ده د علماؤ دپاره خولی او پګړی پیدا کولی او د بخشش په قسم به ئی ورکولی د نجم الدین اخند زاده صاحب علمی بحثونه علمی موعظی او خطابی ښی با تا ثیره یادیږی ده خلکو ته د کونج او زاوی درس نه دی ورکړی ده خلکو ته د دنیا په دا شان بده نظر ده ظاهره کړی چه خلک دی دنیا ترک او کار دی نه کوی دی په دی خبره پوهیده چه د دنیا مذمت هم د دی دپاره دی چه باید مسلمان د دنیا محبت اندازه و پیژنی داسی نه چه د دنیا محبت په وجه د خلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خیال و نه ساتی داسی دنیا نه چه هرج مرج پیدا شی د جنګ او قتل او قتال موجب و ګرځی او داسی نه چه خلک په دنیا غره شی خپل خالق هیر کړی او د بلی ورځی غمه ورسره نه وی او که نه دنیا د دی دپاره چه د ځان او د خلکو د خدمت او رفاهیت په مقصد وی بده نه بلکه پیدا کول ئی ثواب دی . نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقی عالم و په دی خبره ښه پوهیده چه خنګه علما ؟ ؟ ؟ دی په دی پوه و چه د خلکو د اصلاح دپاره خنګه علم په کار دی نه ښه د اصلاح نظر وچه د وخت او زمان مراعات شته دی ده علماء په ځان را ټول کړل خلکو کښی نوی روح پو کړه چه د خلکو مګر هیر تا سف دی چه دده د کار نقشه دده نه پاتی او روستینو خلکو بد له کړه په دی پوه نه شول چه اصلی سړی وی په دی ښه پوه نه شول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه و چا د اخیال و کړ چه د اخند زاده صاحب سره د تسبو د شمار خیال و څوک په دی عقیده لاړل چه پوه ی ورکول او ننګر مقصود دی چا دا [illegible] سیاسی ملا د عبا او قبا په کار نه چا سره د امسود پیدا شوه چه څه د ساده خلکو په وسیله [illegible] چه ده په کار دی هغه وجه وه چه چا د ننګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په هنګامی [illegible] په کار دی چا ته د کوم او داسی داسی خیال می دی نا روا نا روا [illegible] چا په دی نامه چه د کوم او داسی داسی خیال [illegible] اسلام باندی هم بدګمان کړل خدای خبر چه داسی جنایات [illegible] دپاک خدای په لوی دربار کښی څه ځواب [illegible] زاده صاحب په مخلصانو کښی ښه پاک او پوه خلک هم [illegible]

[illegible] د مدرسه متونو انداره موږ سره شته امید دی چه د هغوی د کارنامو تذکره [illegible] پاره ئی هغه په ښه ډول وړاندی کړی [illegible]

«پوښتنه» «اداره»
مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی ؟ ؟ ؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو .

(۱۶) - ځواب - محمود دوولسم ټولګی محصل
زما په ګمان د مدرسی د پرمخ تګ قوی عامل هم دا دی چه د سږنی تعلیمی کال دپاره چه د «سعید افغانی» له خوا کوم نقشه سنجول شوی د مدرسی د لوړتیا دپاره هغه شروع تر کومی اندازی چه شوی وی ښه او د لوړ دپاره د مدرسی خیال قوی اسباب پیدا چه کم وشی په سږنی کال کښی د هغه مطلب تر سره شی .

۱۷ - ځواب - شاه محمد خان دیوولسم ټولګی کونکی
مدرسه به هله مخکښی لاړه شی چه د مدرسی منسوبین هسی افکار او نظریات ولری چه د خلکو افکار او نظریات ځانو ته جلب او متوجه کړی یعنی اجتماعی حس ولری .

۱۸ - ځواب - ګل محمد خان دالثم ټولګی
د مدرسی د ترقی دپاره صحیح طلاب روزل [illegible] او په کار [illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

« خبرونه »

دنائب الحکومه مرستیال ښاغلی محمد ظریف
پر دې حال کښې چه د مرافعې قاضي ،
اداري مدیر، د نجم المدارس مدرسې ښوونکي
شاګردان ، او د هلې ځینې سپین ږیري
او خلک حاضر وو په هغه کښې د نجم المدا
رس د مدرسې د نوې عمارة د تادو ټاپره
یې کېښود له د نائب الحکومه ښاغلي مرستیال
او د مرافعې قاضي په خپلو وینا وو کښې د
اسلامي علوم او د مدرسو د انکشاف او په
باب د حکومت پاملرنه څرګنده کړه مولانا
سعید د مدرسې مدیر د حکومت د
علاقه مندۍ نه چه د دیني مدارسو سره
یې لري د حاضرینو له خوا نه رضائیت
ښکاره کړ او وویل چه موږ غواړو
چه ددې مدرسې د شاګردانو د روزنې
په واسطه اسلامي شریعت قوي وساتو

۴ لاس پر صدقې سره یې چپ او د چپ
لاس په صدقې سره یې ښی لاس خبردار
نه شي ترڅو ریا نه مفقود شي چه پټ
شرک بلل کیږي . اووم هغه څوک
دی چه الله پاک په یوځای نه ځای کی
کښې یاد کړي او سترګې یې اوښکې
توی کړي یعنې دی د خپل خدای (ج)
د عدم اطاعت څخه په ژړا او هیش
ترې په خوف او ترس کښې دی او وایي
چه آینده به بد کارونه کوم . د خپل
عمل د اصلاح دپاره د ځمکې ښیا نو
مراعات زیات ضروري دی ځکه چه
ولیښتو مثل دی چه خپل عمل دلاري
عمل دی حقیقت دادی چه ښه
عمل د ځان توښه ده او د
[illegible] ټول سعادت ور
[illegible] تیلی دی .
[illegible]

« په لنډه موعظه
د نبوي حدیث ترجمه او تشریح »

محمد عمر د یوولسم ټولګي محصل

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمایي
اووه کسه دي چه په هغه سخته ورځ د جزا کښې
په د خدای د رحمت د سوري لاندې په آرام وي
چه بې له د رحم څخه د راحتیا او د راحت بله کومه
وسیله نه پیدا کیږي . اول عادل پادشاه دی
چه د خپل سلطنت په وخت کښې مخرب کسان
د طبیعي او ذاتي وظایفو څخه منع کړي او د رشوت
او نورو ناوړه او ناجایزو کارونو نه مخنیوی
کړی وي او ده په وخت کښې د حقانیت او
عدالت او ازونه پورته او د مظلومانو د خولې
آه ورک او او دنۍ مړوي او د هر چا د منزلت
په اندازه قدر او مراعات کاوه شي . دوهم
هغه ځوان دی چه د الله پاک په عبادت کښې
پورته او د خپل ځوانۍ عمر یې د خدای (ج) په
مینه او محبت کښې تیر کړی وي ځکه چه په داسې
د جوش او حرارت وخت کښې د خدای اطاعت
او د ګناهو نو څخه ځان ژغورل او د نفس اراده
کول د پیغمبرانو خوی دی یو ساتلی ولی دی
در جوانی توبه کردن شیوهٔ پیغمبریست +
وقت پیری ګرګ ظالم میشود پرهیزګار. دریم
هغه څوک دی چه زړه یې د مسجد پورې تړلی
یعنې دی جسماً که هر ځای کښې مګر زړه یې د
خدای پاک معبد د څانی سره مربوط او په
دې الذو کښې وي چه کله به د لمانځه وخت
راشي چه ورته لاړ شم . څلورم هغه دوه سړي
چه دوستي او دښمني محض د خدای پاک د
رضا له پاره کوي یعنې په دې نیت چه خدای په
داسې دوست دی ځکه نه دوستي ورسره
کوم او یا داسې دښمن دی ځکه نه دښمني ورسره
کوم . په دې کښې شک نشته چه مرد دوستي
چه د خدای د پاره وي هغه ډیره خوندوره
مزه ناکه او دوام داره وي او هغه دوستي
چه د کوم دنیوي مقصد په غرض وي بې نتیجه او
لنډه ورقع کیږي . پنځم هغه سړی دی چه د
غوړی ده دپاره پنځه چه ځان [illegible]
او ځاینت وي او ورته چه زه د [illegible]
د الله پاک ترې یعنې د نفس خوښې او [illegible]
بلنه قبوله نکړي . شپږم هغه څوک دی
[illegible] خیرات کوي په خفیه طور [illegible]

« اقتراح »

« حبیب الرحمن » (۲)

زما په خیال د غه موضوع د شپږم ټولګي زده کوو
په پره اهم او ده دی د ځیني په شاوخوا کښې زما
ملګري نمونه نور او ملګرو نیه بیانات وکړل زه هم
د محض اشتراک لپاره غواړم چه په دې متعلق
کښې څه نا څه د علماؤ کم او کیف بیان کړم زما په
قام فکر سره د ښکاره علماؤ ځواب دا دی چه علما اول
باید خپل ځان اصلاح کړي او بیا د نورو د خیر او
بهبود دپاره کار او کړي او د ځکه چه دوی نه
وارثه د پیغمبرانو ع ویل شوي دی او پیغمبرانو ع
هر یو په خپل حیات کښې لمړی خپل ځان په تقوی
موصوف کړی او بیا یې د نورو د لېښ دپاره د خیر او
د بهبود لارې سنجولی دی همیشه کې په تکلیف
هم ورته رسیدلی سره د هغې هم امر بالمعروف
او نهی عن المنکر یې کړی دی نو ځکه چه علماء د هغو
قایم مقام دی نو ددوی ته هم دا باید دی چه د نو
وظیفه ترسره او انجام کړي ترڅو په دوی باندې
په حقه سره د هغوی د وراثت کلمه صادقه شي
د او خو نیوه مهمه وظیفه ده چه ددوی ته ترغاړې
شوي نو ددوی به هله په دې وظیفه موفق او
کامیاب شي چه دوی په هغه برګزیده کیفیاتو او
حسنه اخلاقو مکیف او موصوف شي چه سم د قانون
سماوي په لار سبو و نه او ارشاد د نوبانه دی اول
په خپله عمل او بیا یې نور و خلکو ته تلقین کړي
ځکه خدای تا خوا سته که یو عالم لا متقی نه دی
قانون نه په بله لار روان وي هغه ښه نتیجه
دا وظیفه سرته ورسوي او د ځکه چه د [illegible]
خپل حیران او د هلایت په [illegible] کښې پروت
دی نو بل به څه ګرد راجګ کړي د هغه علماؤ په
حقله چه خپل ځان نه اصلاح کوي او بل ته وایي
الله پاک فرمایي: کبر مقتاً عند الله ان تقولوا
ما لا تفعلون. یعنې په نزد د الله پاک د [illegible]
[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

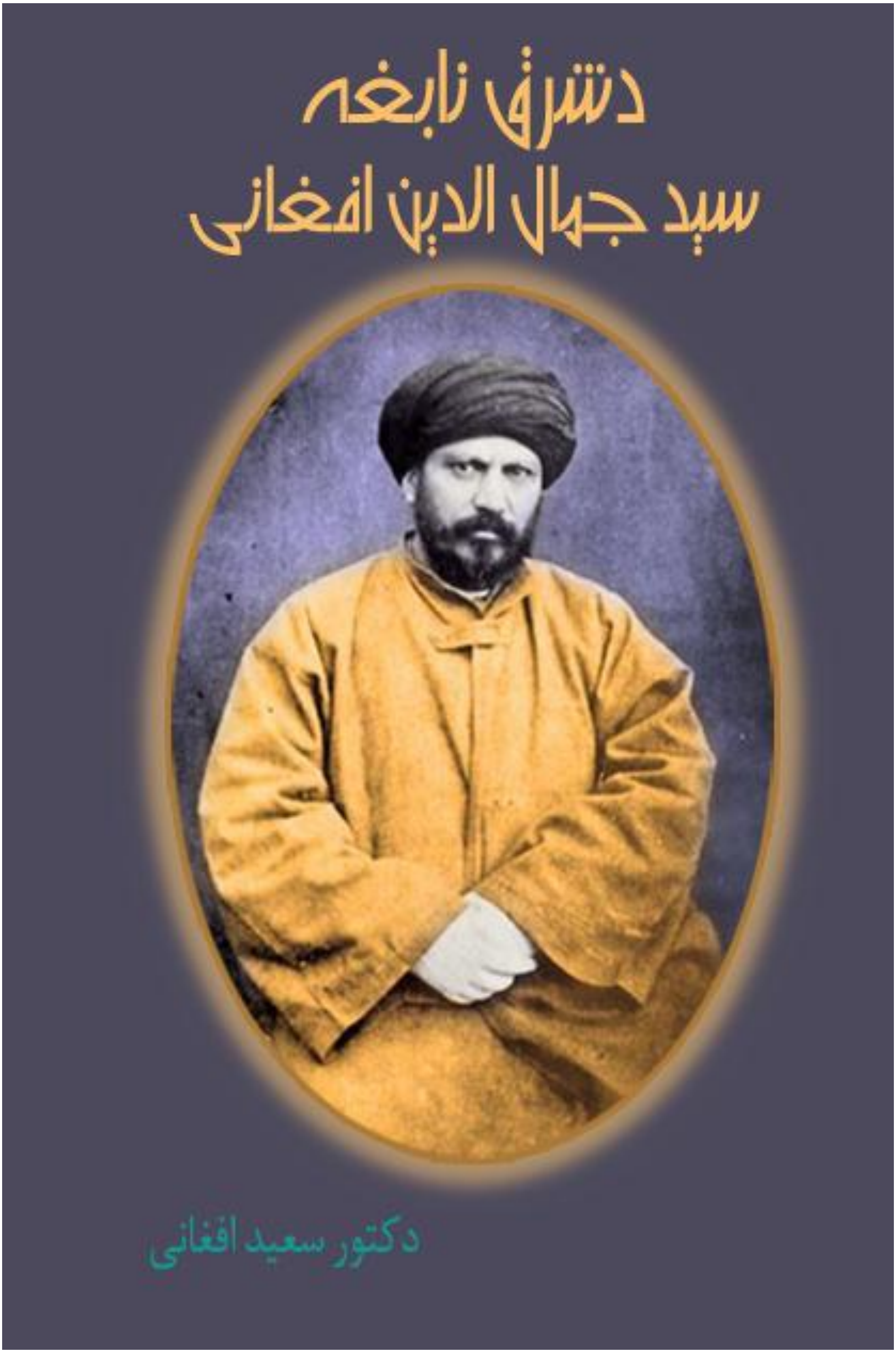

(c) ketabton.com: The Digital Library

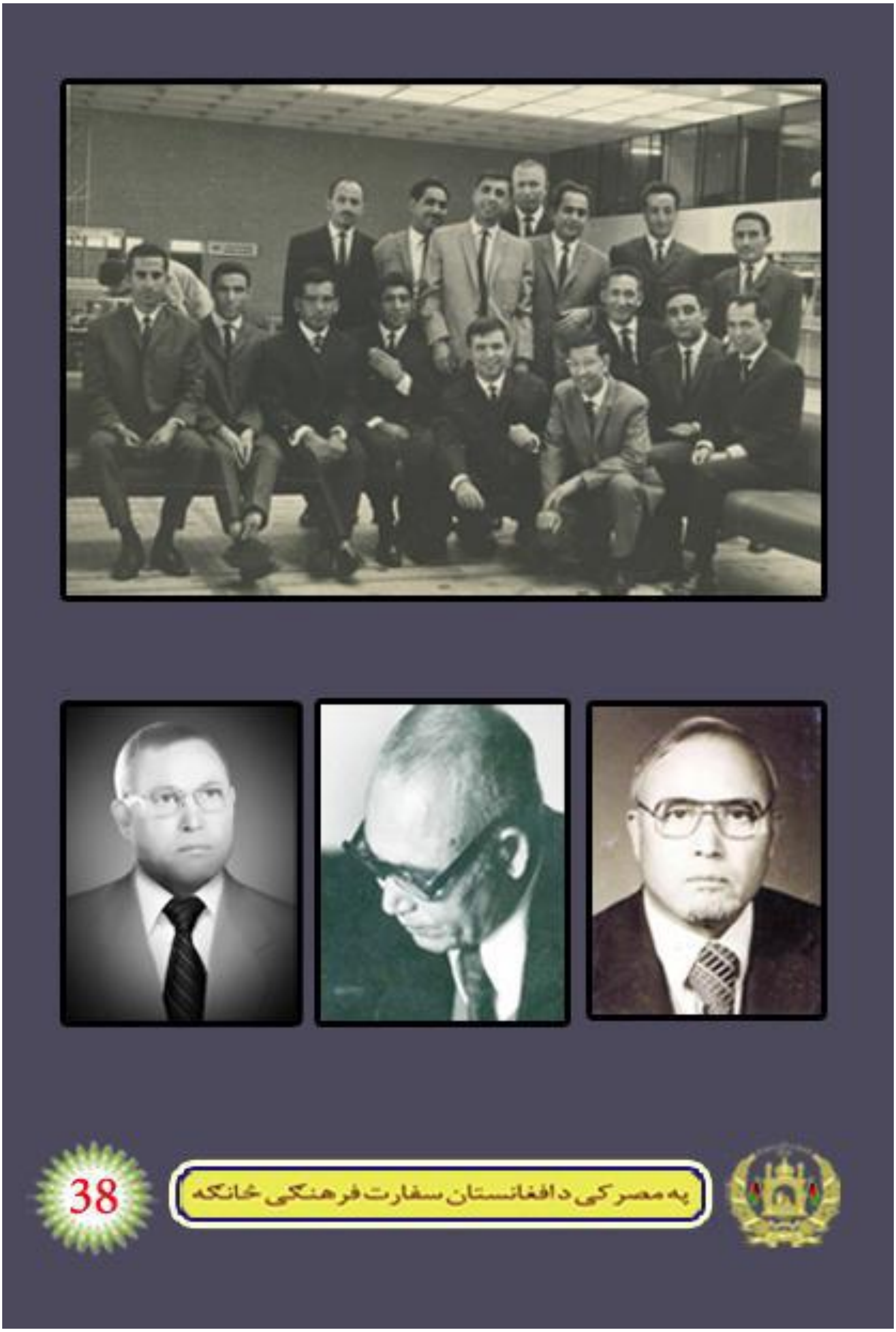

(c) ketabton.com: The Digital Library

په قاهرې کې د أفغانستان سفارت له خوا چاپ شوي کتابونه

1393ـ1396 لمبرديز - لمريز 2014ـ 2017 زيږديز

1- سيد جمال الدين افغاني او د افغانستان نوميالي
2-أثر الإسلام فى العلوم و الفنون
3- دژ الموت
4- تعصب ويرانگر تمدن ها
5- نظرة عابرة إلى لغة البشتو
6- عربى عاميانه در حوالى بلخ (نخستين تحقيق)
7- العلاقات الأفغانية المصرية فى مرآة الوثائق و الصور
8- تاثير اسلام بر فلسفه و هنر
9- راز و نياز(المناجاة)
10- ملک شعراء أفغانستان؛ قارى عبد الله خان
11- صرخة عبر القرون و سبع قصص أخرى
12- الرد على الدهريين
13- كابل در پرده هاى تاريخ
14- بررسى فرايند نوستالژى در شعر استاد خليلى
15- لندى
16- آرامگاه بابر
17- ماهية المنظمات الدولية غير الحكومية
18- العلامة صلاح الدين السلجوقى (آراء و أفكار)
19- خوشنويسان
20- أفغانستان بين قرنين
21- سيد جمال الدين افغانى و نخبگان افغانستان
22- استراتيجيات المنظمات الدولية
23- افغانستان و اللغة العربية عبر العصور
24- د دين څو ستورى
25- د ادب څو ستورى
26- تنديسى بر چكاد آزادى
27- افراط در دين و زندگى
28- دور المنظمات فى حماية حقوق الإنسان
29- پښتو څنګه وروزو ؟
30- عديم شغنانى
31- ابن بطوطة فى افغانستان
32- الفقهاء اللمغانيون فى بغداد
33-علامه سلجوقى نويسندهء مقتدر و عاليمقام
34- المياه الافتراضية
35- العوامل المؤثرة فى عملية صنع القرارات
36- عاهلان و شعبان
37- گازرگاه مدفن پير هرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

38- د شرق نابغه
39- حکایات و روایات
40- در مورد رساله‌ء نیچریه
41- سیرة النبی صلی الله علیه وسلم
42- تجلی الله فی الآفاق والأنفس
43- د اپین واټ
44- محمود طرزی رائد الصحافة الأفغانية
45- دوازده جستار
46- د افغانستان د خلکو دجهاد ادبیات
47- کتابشناسی محمود طرزی
48- یادی از شهید مولانا عبید الله صافی
49- نقش محمود طرزی
50- آیین اختلاف در اسلام
51- دیباچه ها
52- خاورمیانه بعد از بهار عربی
53- متن اصلی رساله‌ء« نیچریه»
54- مولانا منصور انصاری
55- افکار شاعر
56 - احوال و آثار استاد عبد الحی حبیبی
57- یادداشت ها در تاریخ صنایع افغانستان
58- دوی تلپاتی خیری
59 – شاعر أفغانستان المعاصر ؛ الأستاذ خلیل الله خلیلی
60 – حقوق اساسی ، اداری و بین المللی در اسلام
61- از بلخ تا قونیه
62- افغانستان په نولسمې پېړۍ کې
63- افغان، افغانستان او اقبال
64- کلتور پوهنه
65- ترجمه‌ء معانی و تفسیرسوره‌ء کهف
66- السلاطین الغزنویون
67- معاهدة المودة و الصداقة
68- نیچریه د سید جمال الدین افغانی لومړنۍ چاپ شوی رساله
69- تجدید الفکر الدینی بین جمال الدین و إقبال
70- سده‌ء سید در روزنه‌ء سراج الأخبار
71- جاده‌ء افیون
72- پنج خطابه
73- آواز
74- حقوق زن در اسلام و غرب
75- رد المسح علی الجوربین .
76- مقالات الندوة العلمية (مصرية فی بلاد الأفغان)
77- عبقریان او نوری قصی

(c) ketabton.com: The Digital Library

78- کابلیان و کابلستان
79- منتخب شعرونه
80- خاطرات ظفر حسن ایبک
81- فرمانروایان افغانستان
82- وقایع مهم افغانستان
83- شفیق له امامت نه تر صدارته
84- شفیق از ولادت تا شهادت
85- محمد موسی شفیق کتابات ، حوارات و خطابات
86- کویت؛ کشور کوچک با امکانات بزرگ
87- په پښتو ادب کې نوی شعر
88- محمد صلی الله علیه وسلم لوی پیغمبر
89- بگرام
90- بیدارگر عصر
91- نیچریه
92- دپروفیسور خدمتگار د چاپي آثارو لنډه پیژندنه
93- تأثیر فکر الأفغانی فی فلسفة إقبال
94- موسم هجرت سوی شمال
95- از قاهره به کابل
96- سرحد او افغانستان
97- گزیده هایی از سروده های جمشید شعله
98- روسي ادبي ستوري
99- رشوت
100- الإنجازات الثقافية
101- دیباچه های دیگر
102- د کرکې او کینې دیانت
103- نفی خشونت در فرهنگ اسلامی
104- مولانا منصور انصاری
105- دراسة موجزة عن العالم الدكتو رمحمد عمارة
106- حقوق بشر در شریعت اسلامی
107- اکبر نامه
108- الطرق الصوفية فی أفغانستان
109- التحول الديموقراطى و المشاركة السياسية للمرأة
110- نه به تعصب
111- تعصب د تمدنونو ورانوکی
112- السياسة الخارجية الأفغانية تجاه العالم العربى
113- د عربې نړۍ په وړاندې د افغانستان بهرنی سیاست
114- سیاست خارجی افغانستان در قبال جهان عرب

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

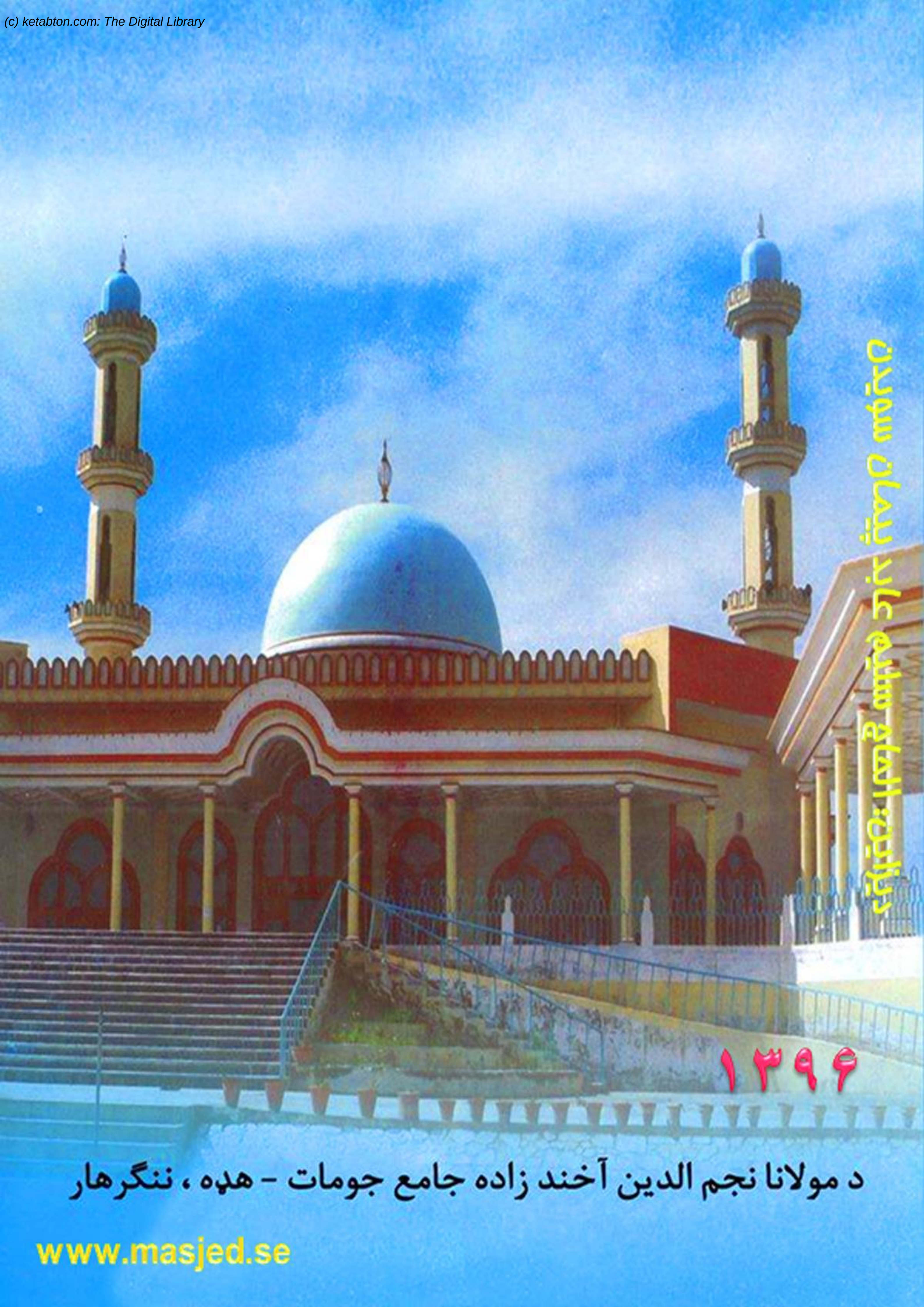

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library